

M A G Y A R
M U S E U M.

I. kötet 4. rész

A 2

I.

ÁNYÓS' LEVELE

EGY JÓ BARÁTTYÁHOZ.

(*Buda-Vára, 25-dik Junius 1781.*)

HÁT Te-is hullattál Vezekény' halmain
Könyveket, Bajnokim' ditsöültt hamvain *)?
Kik édes Hazánknak haldokló szívére
Véreket engedték tsepegni sebére? —
Oh sírj! — 's áldd, Barátom, nemes árnyékjokat,
Hintsd-bé violákkal el-pufztúltt sírjokat! —

*) E' következő verseire tzelöz a' Poéta:

Szomorú Vezekény! vóltam mezeiden,
Hallottam gerlitzét nyögni térségiden!
Szent irtózás lebeg Útazók' szívében,
Egy sírni készülő köny refzket szemében,
Midőn ott szemlélik négy Eszterházynak
Vérét, édes Hazánk' igaz Fijainak! —

Egy nap! — eggy ütökzet látta halálokat! 's a' t.

A a 2

Illyen Hazafiak érdemlik könyvünket,
 Nem, kik hitetlenül szaggattyák szívünket; —
 Ezek-is fatsarnak ugyan ki könyveket,
 De mellyek boszszúra vonszák az Egeket,
 Midön azt a' Hazát hit-szegés' mérgével
 Etetik, melly őket szoptatta tejével! —
 Mit használt Londonnak *Kromvell*' buzgósa?
 'S Királlyá' vérével festett Szabadsága?
 Ha az-is tsak azért verte-le lántzait,
 Hogy önnön békójin lássa pölgárjait? —
 Czézár Ditsöfösgnek ült már Templomában,
 Gyözedelem-kapuk várták Hazájában, —
 Midön egyfzer-is-mind párt-ütö szívével,
 Rubikonhoz repült esküdtt seregével.
 Ott meg-állapodván, kérte Isteneit,
 Hogy verhesse lántzra Rómát, 's Testvéreit! —
 Által-hat a' folyónn Émáth' mezejére,
 Szegény Pompéjusnak temető-helyére;
 Ott, ott borúlt a' Nap véres fellegekbe,
 Midön törét verte a' szabad szívekbe! —
 Oh, arany Szabadság! hogy' szülsz illy fiakat,
 Kik ellened merik szegezni karjokat?
 Hiszen! a' Természet kit-kit pályájára
 Szabadon helyheztet élet' piattzára;
 Nem tsügg lántz, sem békó gyenge kezeiről,
 Nem húli a' rabságnak könyve szemeiről!
 Ki foszthat-meg tehát szívünk' illy kintsétől,
 Hogy életünk függjön másnak kegyelmétől?
 Ha-tsak a' Természet' szenteltt törvényeit
 Öszve nem tapodgya Végzése' rendeit? — 's a' t.

— — — — — Verfeidet hozzám-küldött Leve-
 ledben jól írtad; tsak azonn légy, kedves Bará-
 tom! hogy mentől érzékenyebben írv; és a'

versben meg ne elégedgy a' közönséges szöllás-
nak módgyával, hanem mennél fellyebb lehet,
emeld gondolataidat. Az ragadgya-el azután az
Olvasót, és tsudálni kényszerítti tüzedet 's a' t.

GR. ZRÍNYI MIKLÓSRÓL.

ELLENSÉG' tsontyai közt gázolt vérében
Nyúgzik Zrínyi Miklós ditsőség' ölében.
El-efett! de fejen maradt borostyánnya;
Nem lehetett ekként Szulimán' zsákmánnya.
Magyar! e' sír felett ne hullás könyveket,
Mert a' köny nem illet bajnoki szíveket.
Tapfolly, 's kevélykedgyél ilyen Vitézedben,
Pompa gyanánt hordozd nagy nevét mellyedben: —
Zrínyi, édes Hazánk' tímeres fajzása!
Nyúgodgy! terjedgyen r'ád az Égek' áldása.
Majd, ha a' trombita' rettentő hangjára
Mind-eggyikünk testét fel-vészi magára:
Elődbe sietünk, 's ölelünk tégedet;
Meg-hálálljuk akkor nemes esetedet!

II.

VITÉZ

GRÓF NEMES GYÖRGY
DITSÉRETE.— — *Perit omnis in illo**Nobilites, cuius laus est in origine sola.**Ipse canendus e. is.*

LUCANUS.

A jó Hír, kit Egek szülvén örömnkre,
Ide te küldöttek alatsón Földünkre :
Gróf NEMES György! tudgya már vitéz szivedet,
'S Világnak négy részén hordozza nevedet.
Harsogva jelenti, mi-képpen hartzoltál,
A' Török táborban miként öltél 's vágtaal.
Valamerre fordúlt fegyvered élével,
Gözölgött mindenütt ellenség' vérével.
Mint-egygy élet vóltaal halál' közepében,
Halál Bellónának véres mezejében.
Hufzon-négy érzette erejét karodnak,
Kiket fel-áldoztaal nemes haragodnak. —
Így bánt Menelaus Trója' Vitézível,
Rendre vervén öket bofszúlló törível.
Így gázólt Akhilles ellenség' táborán,
Mikor hartzra gyúladt Patroklus' halálán!

Örülly, édes Hazám! virradnak napjaid,
Mellyekben fényedet újjíttyák Fijaid.

Kezd a' régi Magyar Vér immár hevülni,
 Mellyet tsak nem sírva néztünk hidegülni.
 Hasztalan bíztattak koporsó' széléről
 Üstökös Atyáink, Bóldogok' helyéről.
 Meg-rontatott elménk puhaság' ölében,
 Nem ismért boróstyánt Ditsőtség' kertében.
 A' fok vitéztelen Vitéz Öseiben
 Kérkedett szüntelen, mint örökségiben,
 Oh ditsőségtelen ditsőtség! kész tsúfság,
 Miheiyt erre fakad a' Nemes Ifjúság!
 Az érdemek szülik a' szép ditsőtséget,
 'S azoktól-is vesz ez igaz fényességet.
 Egy kézből másikba nem száll örökségül;
 Tiéd leszsz, tsak viseld magadat vitézül.
 Van, kit kövefs. Íme, NEMES György' példája
 Mutattya, mint lehetiz Vitézség' tsudája.

VIRÁG BENEDEK.

Székes Fejér-vári Professzor.

III.

KOPORSÓ-KÖRE.

KI itt fekszik, Ember! mint Te, eggy ember vólt;
 Tegnap élt, 's, a' mint Te holnap jársz, ma meg-hóit.

LESBIÁHOZ.

Katullus' XCII-dik Éneke utánn.

LESBIA mindenütt szid, molskol engemet:
 Veszszek-el, ha engem' Lesbia nem szeret.

A a 4

Miért? — Mert örökké én-is azt mivelem
 Ö vele; 's — veszfzek-el! azért, — hogy szeretem.

GONDOLATOTSKA.

NA F, ha akar fel-öltözni,
 'S fénnyével Hóld' fénnjét győzni,
 Tűzét kéri szép szemedtől,
 Színét veszi hó-színedtől.
Ha azt Tölled költsön nem kér,
 Kívántt pálmát másként nem nyer.

THIRSI MIKONHOZ.

AZ T hallom újságban, Mikon! hogy egy Angyal
 Múltt éjjel ki-maradt, nem tudgyák, mi okkal,
 Ki-jöttek Tárfai, hogy nyomát fel-vegyék,
 És méltóságába ismét helyre tegyék.
 Vigyázz! ha találnak a' szép Szilviára
 Tekéntvén Angyali szíves formájára:
 Midőn a' tanátsot tsak szemektől kéri,
 Hamarjában ötet azzal fel-tserélik.
 Azután a' száraz kortyokat nyelheted,
 'S sűrű sohajtással utánna küldheted.

ARANKA GYÖRGY.

IV.

TÖREDÉKE

EGY NAGYOBB KÖLTEMÉNYNEK *)

DE melly zokogó szók érdeklik fületem?
 Melly jaj jaj serkenti el-aléltt lelkemet? —
 Egy Szüzet szemlélek szapora lépéssel
 Hozzánk fel-fietni nyögő pihegéssel.
 Kétség, 's fájdalom ül tévelygő szemében,
 Halálos ijedtség bús tekintetében.
 Nemes artzúlatnya - - - Nagy Isten! mit látok?
 Hív Lelkek! vér-könnyel borúlyon artzátok!
 SPLÉNYI' nagy Nemének gyönyörű rajzattya
 Jön felénk; ORCZYban Bálttyát Ez firattya **).
 Haja' szép fürtyeit szélnek eresztette,
 Refszkető két karját Égre terjesztette;
 Szemének egyébkor olly eleven tüze
 A' bánat' gözzétől homályba öltöze;
 El-múlt artzájának hajnal' pirosfága;
 Kemény, értz-szívet-is meg-hat halványsága! —
 Azt vélte, halállal most küszködik Bálttya;
 'S oh kín! már ki-nyújtva a' gyáfz-padon láttya!
 Mint egy sugár tzedrus, mellyet az Égi tűz
 Földhöz vér, úgy rogy-le itt az el-rémültt Szüz.

*) Néhai ifjú B. ORCZY ISTVÁN' halálára, *Barátság'* *Ufziopa* nevezet alatt 1785. eszt. — Lásd az *I. Negyed 5. óld.*

**.) Mélt. Báró SPLÉNYI FRANCISKA Kis-Afz-fzony, a' Halottnak Méltós. Testvérjétől való Húga.

„ Oh Bátyám! “ de szívét a' mély bánat' árja
Hirtelen el-fojtván, ízavait el-zárja.

El-ájúl; meg' újra vízfza-tér magához,
Szalad Kedvesének halotras ágyához;
R'á borúl nagy jajjal halavány képére,
Sír, zokog, 's köny-özönt áraszt hültt testére;
Kéri, ne haggya-el e' szörnyü órában,
Szánnya-meg Árváját méltó fájaldalmában! —
Hafztalan, oh Kegyes! minden esdeklésed;
Nem tellyesítheti már többé tetfzésed'!

Örökké-valóság' boldog Országában
Nyugszik nemes lelke Teremtönk' karjában. —
De hívsége, hidd-el, ott-is fenn-van hozzád,
'S angyali ízemekkel nézdegél-le reád;
Várja, míg végezvén szép élted' pallyáját,
Meg-oszthassa veled ditső koronáját. — 's a' t.

BATSÁNYI.

V.

BÓLD. BÁRÓ

O R C Z Y L Ö R I N T Z'

F O R D I T T Á S A.

*Fels. Katharina Orosz Császárné' Törvény-könyvé-
ből, melly 1776. eszt. Orosz Péter - Váratt
nyomtatódott.*

TE vagy az, Katharina! ki midön téres Orzá-
godnak végső határán a' bé-tsapó Töröknek el-

lent-állanál; midőn azon nagy dolgok' véghezvitelére készülnél, melyekről maga Nagy Czar Péternek mérész lelke talan gondolkodni sem bátorzkodott; midőn Birodalmadnak egész erejét Szomszédaid' egyenetlenségének tsillapítására fordítani kéntelenítettél; a' pufztító ellenség' tsapáfi Jobbágyidat szorongatnák, és immár tulajdon örökös Országod' kebelébenn egy Pribék garázdálkodva pártolást indítottana: fetét dörgő fellegettől rémítettvén, Európának távul-lévő partyán még eddig soha nem látott lobogó zászlót emeltél, és a' Te háborodhatatlan lelked Népednek belső bődogságáról gondolkozott!

A' nemesebb tsudás roppantt épületekre, melyek Babilont's Rómát fellyül-haladgyák, a' szegény Parasztságnak verítettéke vagyon tapasztva. Sok nagy Királyoknak emeltt ditső oszlopok, pufztulás' morzsalékján nyúgosznak; és a' győzedelem, melyet hírdetnek, mivel sok ezernek véritől gözölög, átok a' Nép előtt! — Mindenek el-múlnak, Katharina! Te törvény-adásoddal építettél örök emlékezetedre oszlopot, mellynél a' jelen-lévő, és következő bódog Népednek szíve, késő jövendő időkben-is a' hála-adásnak templomában fog áldozni!

A' le-vertt, le-tapedott Emberi Nem fel-emeli le-tsüggelített fejét; meg-törli könyben-

úfzó fzeimeit, és már érzi, víg artzával szemléli,
mint húllanak lábáról szomorú békóji 's a' t.

VI.

A' H Á R F Á H O Z.

Aн, miért láttak szemeim, keserves
Hárfa! M'ért völek kezeimbe? → Húnyó
Napjaim' féennyét magad-is fetétebb

Gyázba borítottod!

Nyúgodalmamból ki-hozál, hitetlen;

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Azt-is add hozzá: hogy, az egy vezélynél,
A' reánk-esküdtt Egek' ostoránál,
Más egyéb hangot tsak heába várok

Hallani tölled.

Egy panaszt más von; bajodat baj éri:

Egy' koporsóján tsak alig pihentél,

S másnak halmához futamodsz, epefztő

Könyveket ontván.

ORCZYT-is (szívem repedez nevére)

A' fetét sírhoz vezeted? → Nagy Isten!

Hogy tsapáfiddal febeink' tetéznéd,

Ez vala hátra! —

Fő ragyogványunk el-öfzolt Egünk'ről:

Árva Honnyunknak ki-vezett paizfisa:

Nefztorunk', Márfunk', Cziczzerónk', Homérunk'

Élete meg-szünt!

A' Magyar Költők' feregét el-hagyta
A' Magyar Fébus! — Keseregd Barátod',
BARTSAYNK! Indíts zokogást, BATSÁNYIM,
Édes Atyádon!
Már kinek készül tüzes *Ofzfiánod?* —
És kinek készült fietett etsettel
Milton? — én eztet Néked áldozám-fel,
ORCZY, 's Te meg-halász! —
Ah, nem-is láttad szerező Poétád'
Vég' ajándékát! az irigy Szerentse
Miltonomból vártt örömem' reményét
Fűftbe repítte. —
Félre; nem kellez kezeimnek, Hárfa!
Hogy-ha meg-némúlsz, leg-alább magammal
El-felejtetvén febeim', pihenve
Töltöm időmet.

S Z A B Ó.

VII.

A N A C R E O N B Ó L

V A L Ó

F O R D I T T Á S O K.

2-dik Oda.

V A G Y O N N Y Á T a' természet
El-óiztván: a' bikának
Adott öklelni szarvat;
A' lónak rúgni körmöt:

A' nyúl nyert győző lábat,
 'S tág torkot az orofzlány;
 Jutott a' hálnak úzás,
 Repülés a' madárnak:
 A' Férfinak vitéz szív
 Vólt ofztva: Mind ezekből
 Kapott a' szép Nem — femmit ?

Hát? mit adott azoknak
 Pais helyett 's a' sértő
 Dárdák helyet? Olly orcát,
 Hogy tűz, 's vas hődol nékik;
 'S a' szív rab lez, ha szépek.

40-dik Oda.

A' rósák közt Cupido
 Egy el-rejtett méhetskét
 Nem láta; 's a' meg-tsipé

Sebet kapot kezével
 Repül, kereng, mint örült:
 'S nem szünő jajjolásal
 Annjához fut zokogva:

Jaj! meg halok Anyókám;
 Lelkem tüftént ki fújom,
 Nézd! nézd miként meg kinzott
 Egy kiseded szárnyas sárkány
 Hijják a' gazdák méhnek

Mond Anyja: Hogyha néked;
 Tsak egy kis méh' fülánkja
 Illy érző kint okozhat;
 Hát jó Vadász! mikor te
 A' szíven lösz keresztül,
 Mint fájhat az, gondold-el?

46-dik Oda az házasúlandókrá szabva.

Nem szeretni, vagy szeretni,
Mind a' kettő kínos élet,
Mind kettőnél kínosb még is
A' kit kedvelsz, el nem nyerni.

Nints tekintet már sem Nemre,
Sem érdemre, tudományra,
Van tekintet tsak aranyra:

Bár pokolba süllyedt volna,
A' pénzt a' ki leg először
És az aranyat szeretette:
Ő miatta van az ólta
Gyűlölség a' testvérek közt;
Ő miatta nints edgyefség
A' Szülék és magzatok közt;
Had 's gyilkosság van miatta:
Nékünk pedig szeretőknek
Éppén veszni kell miatta.

A. J.

VIII.

H O R Á T Z' X^{dik} É N E K E

A' II-dik KÖNYVBÖL.

BÓLDOGABBANN élsz, Liciní, ha mélyre
Sem fetsz mindég, sem előre, tartván
Szélvezes zajtól, igen a' tsavargó

Partra nem ügysz.

A' kinek nem rút az arany közép-szer,
Nem hever szalmás kalyibák' temérdek

Szennyiben, nem kap fok irígy ízemet ízúrtt
Nagy palotákon.

Többször ingattyák ízelek a' nagy-izmos
Szál-fenyőt; súlyosb. zuhanáfsal esnek

A' magas tornyok: 's az egekbe'-költt tűz
Nagy hegyeket tsap.

Jót reményl rofzszban, de vízfönt gonofztól
Retteg a' jóbann, az igaz nemes ízív.

Isten a' borzas telet újra hozza,
'S el-víízi ísmét.

Nem, ha most rofzsz állapotod, nem úgy íesz
Még jóvendöben. Tziterát fog ollykor
Fébus-is; 's mindég nem ereszt repülö
Nyílakat íve.

Terhes íséggel rakodott idődben
Légy erős, 's bízzál. Okoson vízföntag,
A' midön kedve ízeleken meg-índúl,
Vond-le vitorlád'.

DR. FÖLDI. JÁNOS

IX.

ANAKREONNAK XXXIII. DALJA.

Συ μεν φιλη χελιδων.

KIS Fetske, te mi hozzánk
Szokott időre térsz-meg,
'S, midön nyarunk elő-áll,
Féízetk tsínálsz; 's megíntlen
A' Nílus' árja mellé
Repülísz, ha tél közelget.

Nem

Nem ezt tseleksi Ámor!
Ő szüntelen reám száll,
'S szívembe rakja félszékét.
Már benne pellyhes egyyik
Kisdedje; másikat még
Tojása rejtve tartja;
Egyy már ki-bújt felényig;
Mindég sipegnek éhes
Kitsínyim; a' nagyobbja
Kisebbséket nevelget;
'S a' fel-növélttek ismét
Újjabbakat tenyésznek.
Mit tégyek? — Ennyi Ámort
Nem győzők én nevelni *)!

KAZINCZY FERENTZ.

*) Az utolsó sor' olvasásában meg-hasonlanak az Anacreon' Ki-adóji. Némellyike *εξβοησαι*, ki-kergetni *or-dítással*; — mások *εξοβοησαι*, ki-üzni teszik. Én *εκ-τροφοησαι*-nek vélszem a' *τροφω*-tól, melly *nevelést, tar-tást, táplálást* tészen; mert minekutánna Anacreon azon panaszolkodott, hogy szívében szapora tenyészettel ter-menek az *Érósok*, és: *Βοη δε γαστρας κεννητον νε-οσσω*, hogy mindég ételért tsipognak, leg-természe-tesebbnek látom az azon való aggódást, hogy miként tartson-el olly fokot?

X.

BÁCSMEGYEI, MANTZIJÁNAK LAKADALMA UTÁN. *)

SZEMEIMBŐL ár-víz módra
Fólynak alá könnyeim,
Apadhatatlan források
Lettenek két szemeim.
Minden óra rezsketésre
Kényszeríti szívemet
A' gond, a' sok jaj, -'s aggodás
Rövidíti éltemet.

A' Hajnalnak repedésén
Más aluszik édesen,
Vagy szerelme' Költönőfőjét
Tsókolja szerelmefen:
Én a' Hajnalra tekintvén
Siralmam' kettőztetem,
Sírok, hogy még bús éltetemnek
Eftvéjét, nem érhetem.

A' gyenge fülemilének
Éneklése' hangjai,
És a' zöldellő erdőknek
Víg kedvü lantofjai

*) Lásd Bácsmegyeinek öfzve-fzedett Levelit, Kafsán,
1789.

Nékem csak szomorú hanggal
Érdekelik fülemet :
Mellyet fel-fogván, az Ecchó
Kettőzi kétségemet.

A' Napnak fényes sugári
Másba kedvet öntenek :
De engem' már viradtára
Sírni kényszerítenek.
Gyötör gyanús félelemmel
Minden öröm engemet
'S mint az úton álló tolvaj
Folytogatja szívemet.

Titkos én keferőségem ;
Az éltető állatok
Magok tudják, együtt sírván
Mit, és miként siratók
A' harmatos Hóld' fényétől
Kérd-meg szívem' titkait,
Hallja ő pihes nyögésem',
'S érzi lelkem' kinjait.

A' tsillagok' ragyogáfi
Pislogó fényt mutatnak,
Míg álmatlan éjtzakákon
Sírok, ők is siratnak.
A' tiszta ég könnyet hullat
'S harmatozva engemet
Könnyez ; — de mi hafzna ennek ?
Manczi nem szán engemet.

HORVÁTH ADÁM.

Bb s

XI.

HOMÉRUS' ILIASSA'

ELSŐ KÖNYVÉNEK ELEJE.

A' M. MŰSÉUM' ÍRÓJÁHOZ.

SOHA eszem' ágában fem vólt, hogy Homérust meg-magyarázzam. (Noha bánom, hogy illy kintsnek hasznát Hazám maga' tulajdon nyelvén még nem vette.) Mindazáltal midőn a' minapában Íliását gondolatim' élesítésére elé-rántanám, kedvem duzzant, hogy a' mostani Görög 's Deák vers-mértékre író nevezetesb Magyar Poéták' nyomdokok-ként rajta egy kis próbát tegyek; 's megvallom, két három nap alatt annyira mentem, hogy Horátzius után valaki talán avval tsúfolhatna: „*Stans pede in uno.*“

Ezeket nem azért említtem, mint-ha szándékom vólna a' további fordításra; hanem, hogy illy tsekélységből ki-tefsék, mit vihetne végbe a' gyorsabb toll, és elme, 's mit várhat méltán Hazánk illy érdemes igyekezerű tudós Fijairól.

Mert ugyan-is, ha, a' mint a' Régiek igazán mondák: „*Fons ingeniorum*“ az elmék' kút-for-

rások Homérus, tisztelet, betsület az utóbbiaknak, de Pópe Sándor, Dacier, Eoboánus, Kunich, Zamagna, 's mások, nem borostyán, hanem arany koronát érdemlenek, meg-mutatván: hol kellef-sék azt kezdeni, a' mit a' mostaniak illy tetőn vég-zenek; noha amazoknál fellyebre talán ezek-is ha-ízontalan' igyekeznek. Méltó volna itt meg-gon-dolni, a' mit Plinius a' Görög Kép-frókról mondott:

Azonban tefsék a' Tárfakat ébresztgetni, hogy valamint Máró 's Milton, szint' úgy Homérus-is Magyar Verseken mentül hamarább, valakinek igyekezete által elé-kellyen. Szeretném, míg élek, azon fellyül Plátót, Isókratest, 's Plutárkuít - is Magyar öltözetben látni; szeretném, ha valaki a régi böltsességhez illendő jeleléekkel-is fel-tzif' rázná őket. —

M. J.

ISTENES Hang! mond-el Peleídes Akilles' haragját,
Melly fok ezer kín-bajt vezetett az Akéai Népre;
És fok Bajnok' lelkeiket poklokra tafzítá;
Testöket hagyván a' madaraknak, 's éhes ebeknek.
A' Jónak pedig ezzel mind akarattya be-tellet.
Attól fogva, midőn együtt veszekedve perültek
Atrídes Agamemnon, 's a' Peleídes Akilles. *)

*) **MUSA THEA.** Músa Isten-Afzszony, Mójsesnek bölts-ékesen-szóllásából hímeztetett-ki. 'S minthogy töb'féle,

Illy lángot vallyon melly Lélek erefzte közikbe? **) A' fia tudnillik Létónak, 's Zevsnek. Ez harsány Móra fel-horkanván Agamemnon' töttire, mérges Tár mirigyét küldött az egész táborra, fogaasztván A' népet. Mert Atrides Krífes nevü Pappal Rútúl bánt. Krífes az Akéai tábor - hajókhöz Válsággal járult, hogy fogságbéli Leányát Vízfza - vehesse. Kezét az arany-bot, 's ívjas Apolló Tzimmere tzifrázá. Könyörögvén monda: Királyi Felségek! 's izmos szárú nagy Akéai Rende! Ó! engedjék-meg kegyesenn az Olimpusi Lelkek, Hogy Tróját el-pufztittván, haza térjetez onnét; Énnékem pedig, hogy szabadittfátok-ki szerettem Magzatomat. Válságot hozék. Legyen arra tekintet; 'S azzal Apollór'-is ki nyilakkal megszfe lövöldöz.

Egygyezvén az Akéai Nép, mind arra fakadt: hogy Tíztelet a' Papnak, 's váltó dívjának adafsék: Más tettzett Agamemnonnak. Ki-tífufolva fenyítvén A' Papot, Itt, úgymond: az hajóknál téged' Öreg, ne Láffalak ísmét, vagy maradás, vagy vízfza-jövetkor.

tárgyú 's nemü a' bültfelkedő ékeffen-szóllás, több a' Múfa-is. A' nagy hegyeket még a' sz. Írás-is Isteni hegyeknek uevezi. Mi tfuda tehát, ha a' *Musa Thea* ISTENES-Hang? Zevs, Jupiter, úgy tetfzik a' Jova, Jao, Jo szóból vétettet hímvarrás-alá; noha más elme-képpel azoknál, a' kiktől költsönöztetett; 's máffal a' költsönözöknél.

**) A' *Damon* nevén, mind jó, mind gonosz-tévő vékony testü lelkeket értvén, azokat fő Jupiter' hatalma-alá vettetetteknek lenni sajdíttjuk a' Regieknél. *Zeus-deus*. Innét *Deus*. *Za* a' *dia* helyibe tétetik, és a' *z*, a' *d*. helyébe, *zabulus-diabolus*. &c.

Hafznokat hogy páltzád, és tzimmered el ne veszejtsék.
Ez pedig el nem megy; míg meg nem vénhedik Árgos'
Várában, varrván, 's vetegtevén ágyomat ottan.

Menny: takorodj: ne boszonts; hogy dolgoz roszrane
vályon *)

Így szóllott. Az Öreg meg-ijedvén szót-fogad. El-megy.
'S a' zörgő tenger' partyán járkálva magányos
Lépéffel, kéré szörnyü zokogással Apollót,
Kít gyönyörün bé-fonyt haju Létó szült, vala; mondván
(! hallgass-meg, Ezüstívjas! kít Krísa, kít áldott
Tzillával Tenedus tart, vall Úrának Egér-váz! **)
Ah! ha mikor födelet nyert tölem Templomod ismét;
Avvagy ha ketske kövér, 's bika-tzombokat égete lángom
Tiszteletedre; vigyed véghez kérésemet: úgy, hogy
Öszve - nyilaztatván töled Dán' tábori rendi
Könyhúllásomnak túltént adják-meg az árrát.

*) Sok a' féle szó vagon a' Magyarban, a' mi némű
a' Deákban a' *connubium*. Azért jónak tessék mind *tsü-*
folom, mind *tsüfolom*: mind *óbajtom*, mind *ohajtom*, rul,
és rül. 's a' t.

**) Σμυδα Egér-váz. Egér-rontó, 's Egér-által rontást
tévő. Mások azon szónak eredetéről máskép'. Talán
hihetőb az, hogy holott *σμυδα egeret* tesz, 's mind
ez, mind az Apolló szó rontót jelent; az egerektől ere-
dett kárt a' Régiek Apollónak tulajdonították a' szerént,
a' mit HERODOT ír 2. k. Tudniillik Sethonnak Egyip-
tusi Királynak idejében a' mczei Egerek a' tábor-ellen-
ség' ívjainak zsinegit éjjel öszve-rágták. Azért az el-
gyengítettett ellenségnek meg kellett futamodni. Ez az
Egyiptusi hímezett beszéd azt jelenti titkos' mese által,
a' mit Ezekias' idejében Senakerib' táborában az Angyal
véghez-vitt. 4. Királyk. 19. Lásd. GVERIN 3. Tom.
pag. 488.

Igy szóllott esedezve. Meg-is könyörül vala Fébus.
 Mérges haraggal Olimpusrak tetejéről alá- száll
 Vállán a' nyilak, a' tegez, ív táfogva zörögtek.
 Ő maga kormos homályt körül kerekítte magára.
 S megszé magányosan ülén, az hajókra röpítte
 Egy nyilat; a' levegőt gyors süvöltéssel hasítván; *)
 A' nyil-alatt hullot leg-először-is a' kutya, 's öszvér.
 Már azután Emberre került a' rettenetes for.

Szinte kilentzed nap virradt, 's löve még-is Apolló
 A' tizedikre, tehát Gyűlést hogy hívaffon Akilles,
 Végbe-vivé, szívét fefzegetvén gyólt karu, Juno.
 Gondot az haldokló Danaus' Népére viselvén.

Öszve-jövések-után, mikor egyben' ültek, azok-közt
 Fel-kelevén, 's állván, mondá gyors lábu Akilles.
 Gondolom Atrides! majd ismét vízfőzsa-bolyongunk,
 (Úgy ha hogy engedvén az halál még vízfőzsa-botsáttand
 Mert az Akéai Nép haddal fogy, 's íme miríggysel.)
 Nofőzsa tehát vagy Előre-tudót, vagy Pap-főzerü Szentet,
 Vagy némelly Álom-főjtöt (mert Isten ereszt ránk
 Álmat-is) állittunk ide köz kérdésre. Ki mondja
 Meg nekünk: mi az ok vallyon, hogy haragzik Apolló.
 Százados Áldozatot, fogadást mulatott-e főzerünk el?

*) HOMÉRUS a' természeti tulajdonokat, úgymint vagy:
 szólván szívére fehér karu Juno: a' zúgást, tsendü-
 lést, pattanást, süvöltést 's töb' a' felit a' vers' zúgá-
 sával, pattanásával, süvöltésével 's t. a' f. ki szokta
 magyarázni. Így itten a' ki-röpített, nyilnak febes
 hangos futtát így tette-ki:

Δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένηται ἀργυρέοιο βιῶιο

Az a' clange, clangor, clang, hang, az i, i süvöltéssel
 nyomoztatik-ki leg-főképpen. Követtük, a' mint ki tel-
 hetett tőlünk, itt-is, másutt-is; a' mint észre-veheti,
 a' ki a' Görögöt a' miénkel egybe-veheti.

Bárany vagy kos-vér szagot óhajtott-e mi tőlünk?
 Hogy rólunk ezt a' mirigyet most sem veri még el?
 Szólla. Le-ült. Kálcás, Tefztor' magzattya fel-állott.
 A' ki Madár-fejtő tudományira nézve, leg-első
 Érdemü vólt. A' mostanyival, 's a' löttel, előre
 Láta jövendőknek forgásit is. Ő az hajókra
 Birta jövendölvén az Akéai Népet. Apollo
 Tűdnillik Kálcást illy mesterségre taníttá.

Az fenn-állva tehát szemközt e' módra beszélt:
 Zevs' kedves Magzattya! parantsolj vélem, Akilles:
 Hogy nyilván a' meszfe-lövő Fébusnak haragját
 Meg-fejtszem. Meg-mondom ugyan; d' esküdve fogadd-meg,
 Pártomat hogy fogod úgy szoval, mint kézzel-is osztán.
 Mert majd fel-dühödik Gálljáink' Űri Vezére.

A' nagy hatalmu Király' mikor egy kifsebre fel-horkan,
 El-nyeli bátor, azon nap' folytán mérges haragját,
 Még-is míg-bofszjut nem tölt, forralya magában.
 Gondold-meg Te tehát, engem meg-tartasz-e vagy nem.

Erre felelvén, így szóllot gyors lábu Akilles: *)
 Mond-ki: Ne fély; a' mint bé-vetted az Isteni ihlést.

*) Az a' szókáfa Homérusnak, hogy a' kit egyszer gyors
 lábúnak, avagy febes futónak, gyors színű feje karú-
 nak, ökor szeműnek, vagy fokot, nagyot, meszfe-
 látó bölsnek nevezett; azt azután-is közönségesen an-
 nak hívja. 2. Ha hasznát veheti elébbenyi verfeinek,
 azok helyett újjakat nem igen tfinál. 3. Nála a' Vers'
 tag-állási, *Cesuraji* külömféliek p. o.

— v v — † — — v v — v v — — — —
 — — — | v v — v v — — — v v — —
 — v v — † v v | — v v — | v v — v v — —
 — v v — † v v — v v — | — — v v — — &c.

Engemet úgy Fébus, Jónak Kedvesse, fegélyen :
 Kít kérvén, Danaus' Népének, Kálka! jövendölsz,
 Senki se bánt, míg én élek, míg földre tekéntek.
 Még Agamemnon sem; noha Főnek tartatik itten.

Így neki bátorodott az Előre és hátra-vigyázó
 Ártatlan Látó; 's mondá: Nem törtt fogadásért,
 Avvagy az Áldozatért büntet bennünket Apollo.
 Itt Agamemnon az ok, ki Papot meg-betsfelenített;
 Meg-vetvén dívját, 's Magzattyát el-nem eresztvén.
 Ettől fájt, 's ezután-is fáj a' Meisze-lövőnek

Ostora. Meg sem-is áll mirigyünk, míg visszfa nem adjuk
 Attyának feketültt szemü kedves drága Leányát
 Dív-nélkül, 's míg nem megy százas Áldozat éppen
 Krisáig. 'S így tán meg-kéllhettyük haragját.

Szólla. Le-ült. 'S Agamemnon-is ő Felsége fel-állott
 Borzadván. Mellyét dühödött harag öszve-futotta:
 Két szeme mint a' tűz lángos szikrákat eresztett
 'S mord ábrázattal Kálkást talpig le-tekéntvén
 Mondá: Gaz Látó! ki nekem jót mondani nem tudsz.

XII.

A' MAGYAR HÚSZÁROKHOZ.

EDES Hazánk' Bástyáji! miként hálállyam ezernyi
 Frdemitek', Magyar Húszárok? — Nints annyi tehetség
 Bennem, hogy az' tsuda-tételeket, mellyekkel el-hírült
 Mind az egész Földön nevetek, 's nekünk-is örökre
 Tartandó fényességet szerzétek, azoknak
 Vólta fzerént ki-fejezheffem. — Meg-vonta világát

A' Török Hóld fegyverteknek villámira, 's mellyek
Rettentnek vala, szarvaitól meg-fosztva, le-rodgyant
Mennykövitekre. — Moháts' mezején majd fogytig el-
húllott

Őfink' véreért meg-adóztattátok, halomra
Vagdalván fene táborait; 's valamerre le-sújtott
Mérges halált szóró karotok, patakokra nevelvén
Ozmán' Népe' dühös vérét. — Bámúlva tekintett
Még az Irigység-is; 's hogy Mársnak Fajzati vagytok,
'S a' viadal-piatzon leg-hatalmasb Bajnokok, önként
Meg-vallotta. — Minő bátorság űlte bajúfzos
Artzátok'! mi ferénységgel verekedtetek-által
A' számatlan erőn kevesed magatokkal! hogyan dőlt
Kardgyaitok' tüzes éleitől az otromba Pogányság! —
Nem vólt szükségtek melly-vafra, sífakra. (Magyarnak,
Fő-képp' Húfzárnak meg-markolt kardgya, 's remegni
Általló nagy lelke nem hajt illy testi fedélre.)
A' nélkül-is az hartzra-ki-szálltt fokaságra rohanván,
Úgy öldöfítetek, valamint Libiának határinna
Üzi szokott vérengzését a' körmös Orofzlány
A' szaladásra-vetett vadakon. — Ti vóltatok elsők,
Kik bátran nézvén minden veszedelmet, az harsány
Trombita-meg-rivadásra ferény paripákra fel-ülvén,
És egyszerre-ki-vontt karddal, fejetekbe nyomítván
Tsákótok', 's neki-buzdúlván a' *Rajta Vitézek!*
Serkentő szózatra : leg-ott bé-vágtatok a' tar
Ellenség' közepére; 's ezer glyóbífsal, halállal
Szembe viaskodván, soha meg nem szüntetek addig,
Míg le-verettetvén az erő' nagy része, nyakakkal
Többé nem győzvén az adót, szaladásra vetődött. —
Üztetek, kaszaboltátok; mértt-földeket húllott
Testekkel le-terítte Magyar kéz-fogtta, 's egészlen
Réfzegedéséig vért-ontó kardotok. — A' fok
Esfogatott rabok, a' zúzlók, a' számatlan fgyúk;

És az egész fel-dúltt tábor' készületi (mert én
 A' bámulásban ki-fogyok) szállallyanak itten
 Az' pompás diadalmakról, mellyeknek örökké
 Minden mások előtt Tí vóltatok eszközi; szálllyon
 A' nevetek' fennyenn-hordó, 's Népünket örömmel-
 Töltött Hír; szállallyanak itt amaz annyi jutalmak,
 Mellyekkel jeles érdemitek végtelen időkre
 Meg-tiszteltettek. — Leg-többen vóltatok olly sok
 Száz-ezerekre menő roppant Császári seregben
 Nyertetek: és ritkát vólt látni közülletek, a' ki
 Dolmányán' vagy arany-, vagy ezüst-pénzt függeni meg
 nem

Érdemlett. Vezetőtök ezent ítélte; 's hibáson
 Nem dítsért, mint-hogy nem Hazátok' gyermeke dítsért.

Már Tí-róllatok itt, Lovafink' Vezetőji, mi-képpen
 Zengjen az én rebegő Múzsám? — Az ezernyi halál
 között

Melly eleven szív, bátorság, vígyázat, okosság.
 Vólt vezetésteekben! — Mennyit végezhet az elmés
 Kisded erő, ki-jelentették példájítók. — Itten
 (Mert szemlélte) miket mondhatna Mehádia nékem!

Egyszeriben tsak előre nyomúlt e' földet emészttő
 Ellenség; 's valamint az özön-víz, szerte le-vertén
 A' tábor vég' gyámolait, 's rohanással omolván,
 A' Sas alatt lévő fereget szaladásra vetette.
 Irtozás vala nézni, miként futamodtak, el-hagyván
 A' rendet; zászlót, fegyvert, a' gyáva Legények.
 Hátul, oldalról, szanaszért vagdalta pogány kard;
 'S már a' győzelem tsúfúl ki-repüle kezünkéből.

Nézd itt VÉTSÉR, és bamúly: tizen-eggy ezer ellen
 (Mit nem mér egy ritka Vitéz!) fel-gyúlad Hazánknek
 Jaj-szavain; keseredve ki-száll, 's vele szembe-szegezvén
 Egy marok embereit, meg-tartóztattya dagállját,
 Mind addig vagdalkozván, míg biztos helyekre

Nem juta meg-szaladott feregünk, 's új rendbe nem álla. —
 Hallatlan dolog! egy tábor vak módra szaladgyon;
 És oly kisded szám mind ezt ki-ragadgya veszélyből,
 Mind pedig özöjit meg-fordíthaffa! — Magyar volt
 A' Vezető 's a' Nép, ne tsudáld. — Jer, Spárta! 's ha
 nagy vagy,

Nézz tettinkre; Vitézinkkel vesd egybe Vitézid'. —

Láffad amott FÁBRIT; zivatar' módgyára reá-ront
 Jász-várofra, 's azon nyomban meg-vész; 's magát-is
 Moldova' Fejdelmét minden tárházival eggyütt
 Ott lepi. Meg-pihenés nélkül vágattva megintlen
Adfudnát terem; a' roppant táborra reá-tsap,
 'S kis-számú Húszárjaival széllyel-veri: kit kard,
 Kit buzogány, kit glyóbis emész, kit előtte-való víz.
 Majd Gladovára repül: ez nyílik azonnal előtte,
 El-fut az Hold. s' a' két fejű Sas bé-fézfkel helyére.
 Drága Vitéz! ditsekedgy magad-is Czézárral ezenül
Erkeztem, láttam, győztem! — — — — —

Nézd ugyan-e' véres piatzon villogni vitézlő
 Székelyivel, 's verekedni NEMEST. A' kölykit el-hordó
 Ellenségre tsak így mehet a' bús Tigris. Halált szór
 Kardgyával, valamerre hasított; 's bozsfúja' tüzének
 Húsz és négy Törököt diadalmas karja fel-áldoz.
 Herkules egyfzeriben maga sem verhetne-le többet.

Már Fokszán' mezejére velem! Szemléllyed ama' Nagy
 MÉSZÁROS' nagy tételeit. — Mint a' fene zápor,
 A' Török Had zúdúlva rohan, 's Néptünknek utólsó
 Tort készített vala; 's már oda volt egy láb, ha távul
 Meg-sejtvén ez' halomra-verő veszedelmet, azonnal
 Nem lett volna segélytségül e' Bajnok, az ötöt
 Sarkalló Lovafokkal. Alig jelenék-meg; az ellen-
 Fél omlott: valamint a' fű' fokasága, midönn a'
 Görbe kaszák remegő szarát harfogva metélik. —
 Ime! midönn szóllok, már villám' módra kerefztül-

Ment a' száz-ezeres rettentő táborig. El-nem
 Érheted, oh Múzsám! etsetet 's festéket heába
 Kívánfz itt, hogy az ő tettit fzem elejbe le-képezd.
 Légyen elég: hogy száz ezeret meg-vertenek ottan
 Húfz ezer Embereink, 's MÉSZAROS okozta leg-inkább,
 Hogy győznénk. *) Eztet maga meg-vallotta KOBURG-IS
 A' Tábor-vezető. — Menny már artzátlan Irigység!
 'S bár neveink' gyűlööd, imádd tettinket. — Amottan
 KÉPÍRÓT fzemlélem az hartz' közepére roháni.
 Mint a' fergeteges felhő-fzakadáfok, hafonló
 Ránduláfa. Halál fut-elöl, valemerre hatalmas
 Kardgya forog, 's folyamokra-dagadtt vér árad előtte,
 Am-de, hová ragad, oh Múzsám! e' téres határon
 Néki-hevültt képzéfed? hogyan fested-le befzéddel,
 FÍLÓ, KOSZTOLLÁNYI, BOROS, 's több százra telendő
 Más bajnok Magyarink, mit vittek véghez? — Ezer toll
 Sem győzné fšuda dolgaitat mind rendre ki-tenni. —
 Oh! ha midőn kedves Lajosunk a' tenger erőtől
 Környül volt kerekítve marok népével, Hazánkért

*) „A' vitézségnek fšuda remekjét adta tulajdon fze-
 „, mélyében ez a' nagyra-mentt Vitéz, és a' rajta meg-
 „, történhető vészélyekre fenmit nem igyelvén, maga
 „, mindenkor leg-elöl ment, hogy az ellenség' moz-
 „, dúláfait szemmel tarthaffa. Jelen volt az egész vere-
 „, kedésben-is mindenütt, és nevezetefen a' Lovafság-
 „, nak, a' Jantsárok' meg-támadáfa' alkalmatofságával,
 „, olly alkalmas idő-béli segítségére lett, minden pa-
 „, rantfolatot meg-elözve, a' Tsáfzár Húfzárokkal egy-
 „, gyütt, hogy okofan intézett érkezése a' győzedelem-
 „, nek meg-készülésére igen fokat tett, mivel több
 „, Lovafsainknak már akkor igen feles-fszámú ellenség-
 „, gel kellett küfzködniük. “ *Lásd a' Hadi Történeteket,*
 a' 344. oldalon.

E' tehetős karok a' Mahomet' tfordájira kardot,
Bár kevesebb számmal ránthattak volna! pogány kéz
Boldogságunkból ki nem hányott volna! — De szívünk
Bé nem forrandó sebeit tágasbra ne nyissuk. —

Örvendgy, édes Hazám! örvendhetsz, **AUSZTRIA!**
Bízós

Országoló páltzád, mikoron Magyar örzi. Ki-mentett
Tsak nem egész Európának vesztedre fel-esküdtt
S öfzve-tfatoltt palloffi közül. Vért ontani most-is
Kézf értted. Kedveld hívséges Népedet: hozzád
Tett szívefségét ne felejtöd. A' régi Szabadság
E' nemes-érzésü Nemzet' fő kintse, ne kívánd,
Hogy valamelly tforbát szenvedgyen benne: Fejének
Választott: szerető tagod' óltalmazza. Az alkut
Egymásnak szentül meg-tartván nem leszen, a' ki
Köz forfunk' boldogságát meg tudgya zavarni. —

Rajta tehát, oh Nemzetetek' nagy Magzati! kedves
Honnyotok' ügyének születtett óltalmi! ki-rántott
Fegyveretek mind addig ürült hüvelyébe ne térjen,
Míg Népünk' ellenségit ki nem üzi Világból.
Édes Hazátoktól vettétek az éltet: ha forsa
Kéri, ne szánnyátok, mint hív Fiaik, érte le tenni. —
Mindeneket meg-emésztt az idő; Birodalmak el-esnek;
Országok, Nemzettségek változnak: az hírnek,
Melly az Hazáért tett érdemből származik, a' míg
Emberi Nemzet leszsz, nem leszen vége. Halomra
Omlott Trója; de még áll Hektor: Aténa rakásra
Dölt; áll Kodrus: ama' Föld' Afzszonya Róma ki-
fordúlt

Birtokiból, és nyelve ki-hólt; él Kurtzius, és él
Régulus: élnek ama' szenteltt istápi Hazánknak,
Zrínyi, Kemény's több más ezerek. Fenn, fenn marad a' Ti
Dítsöfségtek-is, Húszárok! Bé-vestük örökre
Tetteteket szívünk' táblájira: semmi feledség

Nem járúl ide. Már az Anyák nevékre tanítták
 Még tsetsemős magzattyaikat: már égnék az Ifjak
 Példátokra; 's alig várják kedvellte Hazájok'
 Bóldogságáért magokat kotzkára ki-tenni. —
 Hallom már a' Múzsáknak vfg énekít: Húzfár,
 Húzfár zeng kegyes aj'kaikon. Fel-emelkedik ottan
 Egy gyönyörű, 's vékony tetejével egekbe hasított
 Ofzlop, örök bizonyíttásúl, mint vágta Magyar kard
 A' Tudományoknak dühös ellenségít. *) Hegyette
 Mégyen az Hír, 's meg' vizfsza-teként a' véres határon
 Forgódó Lovafokra; terül a' trombita' hangja,
 Mellyet fú; 's valamerre repül, hallattya Világnak
 Négy részével az hartzban-tett sok-féle tsudákat. —
 Mellette egy koronás, 's méltóságára tekintve
 Tsak-nem imádandó kegyes Afzszony (Hazátok ez!) ül
 's nagy

Lajstrómot ad nézésre: vitéz Húzfárinak ebbe
 Mind bé-fzedte nevit. Melly víg artzája! miképpen
 Örvendez Fijain! — Jobb réizen látom előtte
 Bölts Kliót: nagy könyvet tart, 's a' durva Pogányság'-
 Meg-rontó Magyar Húzfárok' diadalmait írja. —
 Bal részről Márs van meg-támaszkodva, kezében
 Álló dárdájára: tüzes Népének örömmel
 Nézi jeles bérít, 's meg-nyugodt szíve, szerentsés
 Tételein. — Távúlabbról szemlélem az Hidrát
 Hét feje van: füláncjaival vérengzeni készül.
 Szembe szökik vele bottyával kész Herkules, és el-
 Tsapja fejit Példázza, miként veritek-le Hazánknak
 Rontójit. — Fenn a' Dítsőség' Temploma' nyílik.

*) Azon Ofzlopra tzéloz itt a' Poéta, mellyet a' HADI
 TÖRTÉNETEK' érdemes Írói a' MAGYAR LOVASSÁG-
 NAK dítsőségére rézbe metfzettettek; Lásd Hadi
 Tört. 380. óld. 178y. eszt.

Melley roppantt épület! Az Ég' készületi Hóld, Nap,
'S Tsillagok! Érdemből vagy on ez készítettve; 's azért-is
Hóld-, Nap-, 's Tsillagokat meg-előz ragyogása kívülről
Benn az Hazát-ízerető Lelkek' fokasága Királyi
Trónusokat foglal, 's örömének napjait éli; —

'S ím' két kézzel vár, hogy bé-feregellyetek a' Ti-
Néktek-is el-rendeltt pompás palotákba, Vitézek!

S Z A B Ó.

XII.

KOPORSÓI - VERS

*A' Martinestiei ütközetenn el-esett Magyar
Vitézekre.*

MINK-is ezen vér-helyre jövének, Koronánknak
örökjét

Óltalmazni, KOBURG' bölts vezetése alatt.
Itt estünk-le. Magyar! vidd hírül árva Hazánknak;
'S mondd-meg: adótságunk' hol fizetők-le neki.

BATSÁNYI JÁNOS.

XIII.

NÉHAI BÁRÓ

SZILÁGYI SÁMUEL

VERSEI,

*A' Hajókázás' kezdetéről, és az azt meg-előző
Arany-Időről.*

ERTZ, vagy kö vólt a' mellye,
 Ki elébb a' tengerre
 Merte bizni életét,
 Hol az élet és halál
 Között, tsak egy defzka-fzál *)
 Változtatta reményét.
 Ha az élet biztatta,
 A' halál irtóztatta
 Kettőztetvén félelmét.

Typhis vólt, ki elsőben
 A' tengeri örvényben
 Hajókázni mérészlett.

*) A' hajó-törésben gyakran meg-esik az, hogy sokszor tsak egy defzka-fzál-is meg-tartya az ember' életét; de úgy tartya-meg, hogy mindenkor még-is kétséges lehet a' hajó-törést szenvedő az élet és halál iránt, mert meg-tsal a' defzkához-való bizodalom-is.

Ő volt, a' ki kormányal,
Árbotz-és vitorlakkal
Szélnek hajót erefztett:
Hogy bátrábban evezzen,
És kevésbé félhessen,
Vas matskát-is készített.

De még akkor neveit
Nem tudta, sem erejit
Az ég' tsillagainak.
Nem-is vólt még mages-tő
Eg. föld, tenger vezető,
Nem vólt haszna azoknak.
Tsak fzerentse vezette,
Szélnek hogy erefztette
Vitorlájit hajónak.

Próbálgatták az-után
Mesterségesebb formán
A' hajókat alkotni;
Két, három, 's több szakaszra,
Meg' annyi fel-házakra
Magaffan fel-tornyozni.
Míg végre, egy kis tövel
'S egy tsillag' erejével
Kezdetek hajókázni.

Láthatfz már most gallyákat,
Mint nagy roppantt várapat
Tengereken úszkálni.
Dörgésével ágyuknak,
Tüzével a' poroknak
Villámokat tsinálni.

A' habok' tetejéről,
Mint meg' annyi hegyekről
Mennyköveket hajgálni.

Már fem Dédalus' szárnyán,
Sem Medéa' sárkányán,
Nem szükség, hogy repüllyünk,
Triptolemus szekere,
Annak febens kereke
Nem érnek már most velünk.
Mert szárnyán a' szeleknek,
Hátán a' tengereknek
Villám' módonn el-tününk.

Már fem Thüle a' Földnek,
Sem Ganges a' vizeknek,
Nem utolsó határa;
Mert Kolumb egy kis tövel,
'S egy tñllag' erejével
Új Világra találá,
Hol más földet 's más eget,
Es fok más nemzeteket
Lábunk alatt számlála.

Ah, vakmerő mérészség!
Gazdag telhetetlenség!
Mit használnak mind ezek?
Vallyon! ezzel jobbakká,
Szentebb' 's igazabbakká
'S mértékletesbé tettek?
Nyúlt-e azzal életünk;
Más Világra hogy léptünk;
Azok mi jót szerzettek?

Hogy Mekszikó' kintsére,
Peru' arany-erére

R'á talált a' fösvenység.

Mint a' Sas a' prédára,

Ugy rohant minden arra,

Kit táplált a' reménység:

Pedig jobban nőtt azzal,

Mint a' tűz az olajjal

Bennünk arra az éhség.

Ezek azok a' hidrák:

Kik szívünket mardofsák,

Ostromolnak bennünket.

Nyúgalmat nem engednek,

Mint Fúriák kergetnek,

Siettetik végünket.

Nap-keletről éjzakra,

Délről meg' nap-nyúgotra

Húrtzollyák életünket.

Éltek fokkal tündesbben,

A' hajdani időkben

Kik őrzöttek juhokat.

'S hol a' kies völgyeken,

Hol árnyékos erdőken,

Legeltették nyájokat.

Tsergedező folyásból,

Vagy a' kristály forrásból,

Itathatták azokat.

A' hol el-alkonyodtak,

Ugyan - ott el-aludtak,

Adtak ágyat virágok.

Az Égnek böltozattya,
 Gyenge kies harmattya
 Vólt, mint annyi balzsamjok.
 Lengedező szellővel,
 Mint kedves legyezővel,
 Újjították hajnalok.

Nem vólt, mit kívánnyanak,
 Aranyra nem vágytanak,
 Mire-való, nem tudták.
 Eggyenlő vólt a' forfok,
 Eggy-arányú gazdagok
 A' másét nem kapdozták:
 Mint Títirus vagy téjjel,
 Vagy más juh-gyűjteménnyel
 Magokat úgy táplálták.

Vóltak ezek bődögök,
 Arany nélkül gazdagok,
 Éltek arany időket;
 Kiknek sem a' fősvénység,
 Sem a' mérges irigység,
 Nem zavarta kedveket.
 Végre tsendes halállal,
 Mint-egy kedves álommal
 Végezték életüket.

Ah, vakmerő mérészség!
 Gazdag telhetetlenség!
 Melly fok veszélyt hozátok!
 A' szép arany időket,
 Éltek Aryáink kiket,
 Homályba borítottok.

Honnan elébb jöttetek,

Ismét oda veszfizetek:

Nékem nyugtom' haggyátok.

XIV.

PENELOPÉNEK ULISZSZESHEZ

ÍROTT LEVELE

OVIDIUS BÓL.

FOGLALAT.

ULISZSZES, a' Trójai hadnak, mellybe akaratja ellen kényszerített volt menni, a' Város' meg-vétele után vége szakadván, midön hazájába visszsa akarna térni, a' tengeri haboktól idegen Országokra vettetett, és tíz egész éztendőig tévelygett. Penelopé, a' felesége, nem tudván, hol késnék, 's visszsa-jöveteléről igen szorgalmatoskodván, ezen levelet írja néki, mellyben kéri, hogy térjen hazájába, mivel Trója' romlása után nintsen oka a' várakozásra.

Penelopéd' levelét vedd késedelmes Uliszsze!

R'á ne felelj: inkább térj-meg hazádba magad.
liom el-romlott, de jajos romlása minéklünk:

Annyit ugyan Priamus, sőt maga Trója sem ért.

Ó ha, mikor még a' Latzedémoni parthoz evezne,
 Mérges habokba vezett volna parázna feje *)!
 Éjjelem úgy rövidebb órákkal haladna, de most, hogy
 Teljen hamar, wáfnat szödögel árva kézem.
 Hány képzeltt veszedelmektől féltettelek? úgy van:
 A' izerelem gondal jár: eped, a' ki szeret:
 Most üt az ellenség r'ad tellyes erővel — ha Hektort
 Emlegeték, színem pufzta nevére le-folyt.
 Hogyha vagy Antilokus' veszedelmét hallani kellett:
 Antilokus rémültt szívemet által-üté:
 Vagy más' fegyveriben vívó Pátroklus' el-estét:
 Félttem, hogy a' ravasz-is végtire törbe kerül.
 Tlépolemus festett vérével Trójai dárdát:
 Aggodalomra lelék Tlépolemusban okot.
 És, egygy szóval, akárki vezett-el köztetek, annak
 Híre jövéen hozzám, vérem el-hüle belé.
 Tégedet életben, tudom hűségemre tekintvén,
 Iliom' hamva között, hagytanak a' nagy Egek.
 A' Görögök meg-térnek azomban: füstöl az olrár:
 Templomok' oldalain Trójai préda fityeg.
 Kedves ajándékot készít Férjének az Aszszony:
 E' meg az hartz' esetét énekli mások előtt;
 A' komoly Agg, és a' félénk Szüzetske tsudálja:
 Táva Menyetskéknék szájok Urokra vagyon.
 Vólt, ki kevés borral Tróját asztalra le-festé,
 'S a' kegyetlen viadalt, 's a' viadálnak helyét:
 Itten táborozánk: e' vólt Simoisnak az árka:
 Itt az öreg Priamus' szép palotája vala:
 Itten Uliasz, amott vere sátozt a' nagy Akilles,
 A' meg-ökött Hektor' tagjait erre voná.
 Mind ezeket vén Nesztor adá tudtára fiadnak,
 Ö nekem: ö téged' meszsze keresni vala.

*) Itt Páris értetődik.

Azt-is, hogy érte Dolon vesztét a' Ráztok' Urával:

Kém vala Rézus, amaz mély aluvásba merült.

Ó feledékenység! úgy őrzéd éltedet értünk?

Éjjel az ellenség' tábor' helyére menél! —

'S annyi Vitézt — és tsak ketten — meg-mertetek ölni!

Am vala hartz' elején gondod, Uliszsze, reám —

Rettege szívem, hanem tsak ugyan végtére meg-értvén

Ritka szerentsédet, tellyes örömbbe merült

Úgy-de mi hafznot hozott énékem Trója' veszélyje,

És hogy az ő fényes kö-fala porban hever?

Úgy maradok, valamint voltam, még Íliom állott:

El-jött a' viadal' vége, de Férjem oda.

Másnak el-omladozott; áll még nekem Ílion, ámbár

A' Görögök Foglyon mívelik ökrök helyett.

Trója' helyén vetemény van: az ellenségnek el-öntött

Vére kövérséget nékie bőven adott.

Emberi tsontokban szántó-vasak' éle ki-tsorbúl:

Házak' el-húltt falait fű' fokasága lepi.

Még-is azért oda vagy kegyetlen! még sem tudom én, hol

Yarakozol, 's mi lehet várákozásod' oka —

A' ki hajón partunkra talál érkezni, felölled

Számos apró kérdést téfzek elejbe neki;

Első gondolatom levelet készíteni, kérem,

Hogyha talán ki-nyomoz tégedet, adja neked.

Én Pilos' embereit kérdeztem rólad: heába:

Mert bizonyost rólad nem tuda szólni Pilos:

Én Spártát tudakoztam irántad: Spárta sem hallá

Híredet, ő se tudá várákozásod' helyét

Jobban volna, ha még fenn-állana Pergama, dolgom:

Bánom, hogy óhajtám vég' veszedelmit elébb!

Tudnám, hol verekedsz, 's egyedül tsak félnem az hadtól

Kellene, 's másokkal volna fel-öfztva bajom.

Félek igen — de mitől kellefsék félni, nem értem —

Ez nekem annál több lelki gyötrelmet okoz —

Földön ezer, tenger' közepén szint' annyi veszélyek
 Esnek — ez olly hofzszú kéfedelemnek oka —
 Így töröm én fejemet, 's te talán, feledékeny! azomban
 Más valamelly idegen nemzeti szívhez hajólsz:
 'S rólam imígy szóllasz: vagyon egygy feleségem ha-
 zámban,
 Sző, fonogat, 's ebből ál tudománnya tsupán.
 Ó bár légyek hazug! 's ó bár meg-tsaljon az illyen
 Vélekedés, 's ne maradj szántt akarattal oda! —
 Özvegy állapotom' Férjel fel-váltani kíztet,
 'S szidja heába való várakozásom' Atyám:
 Szidja! tiéd vagyok, és akarok mondatni tiednek,
 Holtig Ulifszesnek Penelopéje leszek — —
 Ötet-is hűségem meg-lágyította kevesfé:
 Hogy fel-törjem hitem', már nem erőltet igen —
 Rám rohan a' Kérők' nagy száma: Zatzintos amannak,
 Ennek Dülükium, 's ennek hazája Samos.
 Ök az egész udvarban Urak, mert fenki se tiltja:
 Ösi javad, szívem fáj bele! fűftbe megyen.
 Evrimakust, Polibust, Pisandert durva Medonnal,
 'S Antinous' fősvény karjait hozzam elé?
 'S másokat-is, kiket el-késvén tsúfságosan, hízlalsz
 Szép javadon, mellyért fegyvered' éle kopott?
 A' mi gyalázatosabb, Írus, sött a' te juházod
 Néked nem kevesebb kárt okoz, hogy sem azok.
 Hárman ülünk itthon: feleséged, erőtelen aszfszony,
 Vén Láertes Atyád, Télemakuska fiad
 Ezt minap a' lesből meg-akarták ölni, hogy, útját
 Mindenek ellenzván, menni Pulosba mere.
 Istenek engedjék, hogy, halálunk rendre kerülvén.
 Ö nyombafsa szemem' bé nekem, ő teneked!
 Eztet idős dajkád, eztet kívánja gulyásod,
 'S harmadik a' sertés páfztora, ritka tseléd —
 Éltés Atyád sem bír, mint alkalmatlan az hartzra,
 Lankadt karjaival szállani szembe velek:

Télemakus, tsak az Ég fenn-tartsa, meg-érik idővel:

Most szüksége vagyon gondos Atyára neki.

Nékem fintsen eröm, hogy el-üzném őket az háztól:

Lefz neked, ó házunk' ofzlopa! jöszte hamar!

Télemakust hadi mesterségre tanítani mostan,

Kell vala: várazozik gondviselésed után. —

Láertesre tekints leg-alább: a' sírba rogyott már

Egygyik lába, tsak azt várja, te fogd-be szemét —

Bennem-is, a' ki, midön el-mennél, gyenge leányka

Vóltam, ha most mindjárt jöszsz-is, öregre találsz.

Új-helyi

DAYKA GÁBOR.

Pesti Nevendék Pap.

XV:

OVIDIUS' KESERVEI.

Az Első Könyvből az Első Alagya.

KÖNYVETSÉKÉM! nálam nélkül fogsz menni Ha-
zámba:

Vajha szegény Szerződ menne helyetted oda! —

Mennj, de komor színben; valamint egy szám-ki-vetethez

Illik: fesse magán termeted a' bal időt.

Sem ki-fatsartt ivolyák' veresellő nedve ne fődjön;

(Nints a' gyászok közt illy piperének helye.)

Sem miniöm, sem tzedrusból-szürtt tzipra ne érjen,

Sem ne övedze fejér pártá-kötéske fejed'.

Sem töredékeny tajték-kő ne simíttsa-ki kettős

Artzádat: légyen szórva gubántos hajad.

Bóldog könyvekhez járúlnak illy szerek inkább:
 Mostoha állapotom jusson ezzedbe neked.
 Motskaidért motskos szót nem fogsz venni, ha mondod,
 Hogy szemem' árjaitól estenek ottan azok.
 Mennj, könyvem! szólj-bé a' kedves helyekre nevemmel;
 El-jutok ekképp' hát én-is ugyan tsak oda.
 Meg-fordúl leg-alább nevem általad ottan, ha testem
 Nem mehet-is, mint-hogy néki hazája tilos.
 Hogy-ha talán leszsz a' nép közt olly, a' ki felőlem
 Tud még, 's kérdi, miképp' ' foglalom itt az időt
 Élek, mondd, hanem olly sanyarúan, mintha nem élnék,
 'S azt-is, hogy élek, az Úr' jó akarattya teszi.
 A' ki pedig többet vár még, olvasva tanulja
 Tőled, mert féltő: baj ne kövefse szavad'.
 Majd mihelyest meg-lát, vétkem jut ezébe leg-ottan,
 'S minden száj vádló átkokat ont-ki reám,
 Ám de ne fogd pártom', bátor mardosson-is a' nyelv:
 Mentvén, meg-süllyedt ügyem' alábra vihetd.
 Egy-némellyt fogsz lelni talán, ki sohajtson utánnam,
 'S versem' rendi között könyre fakaszsa szemét:
 'S titkon, irigyimtől tartván, kívánja, hogy enyhősb
 Ostorral, mint ez, verjen az Isteni kéz.
 Mí-is, akar-ki legyen, ne fogyatkozzék-meg, akarjuk,
 A' ki kegyelmet ez illy ügye-fogyottnak ohajt.
 Kívánsága szerént efsék, hogy halálom Hazámban
 Légyen, el-oltódván a' Fejedelmi harag. —
 Tisztedben járván, majd tán gántsolnak-is, hogy szük
 Mértéked fel-nyúlth híremet el nem tti.
 A' Bíró, valamint a' dolgokat, úgy az időt-is
 Nézze-meg: ezt nézvén, ment vagy előtte, ne félj:
 A' vers tizta, ki-nyílth elméből vészli folyását:
 Én nálam minden gyászos homályba borúlt.
 A' vers tsendes helyet választ Szerzőjinek: engem'
 Zordon tél', szél', víz' ostromolása zavar.

A' vers minden félszt ki-rekefzt: pedig engemet a' kard
Szüntelenül fenyeget, 's szegni akarja nyakam'.

A' ki igaz BÍRÓ, bámúl, hogy szűrhetem ezt-is,
'S versem, akár millyen, léfzen előtte nyomós.

Méonides' lelkét add bár, 's nézz ennyi vészélyre,
El kell tsüggednem köztte, ki-szárad eram. —

Végre, ne tarts attól, hogy majd vész híred: hámeg-vét,
A' ki teként, 's nem fogsz tetszeni, meg ne pirúlj.

Ollyan időt élünk, úgy meg van dölve szerentsénk,
Hogy dítséreteket szülni, ne légyen okunk.

Ágaskodtam ugyan, míg bódog voltam, hogy a' szép
Hírt, 's nevet el-kapjam, mellynek örültem igen.

Mostan légyen elég versemnek, ha tűrhetem ötet;
Mert ártott, 's ő volt szám-ki-vetésem' oka.

Menj még-is te! kinek szabad ez, nézd Róma' Lakójit —
Vajha magam vólnék mostan az, a' mi te vagy! —

Mint jövevény, úgy térsz-be ugyan, de ne véljed, hogy
a' Nép,

A' mellyhez járúlsz, el ne találja, ki légy?

Bár ne legyen tzímed: színed mindennek el-árúl;

Minden enyémnek mond, bár magad ezt te takard.

Titkon mennj oda, még-is, hogy a' vers síkra nerántson
Nem jár olly kegyelem most vele, mint ez-előtt.

Ha leszsz, a' ki, mivel töllem vagy, félre taszítson,
'S általlván téged' nézni, be-húnyja szemét:

Nézd, mondd, homlokamat: nem vallok búja szereimet:
Már le van annak igaz bére fizetve, lakolt.

Kívánád nyilván, hogy ama' felséges helyekre
Lépvén, a' Császár' színe' elejébe mehess? —

Nem: legyen engedelem nékem nyomorúlttnak azoktól;
A' ropogó mennykö onnan ütött-le reám.

Érzem ugyan, kegyes egy Isten lakik ottan: azonban
Félek; mert onnét szálla fejemre vészély.

Fél a' gyenge galamb, mihelyest toll rezzen, ha egyszer
A' ragadó ölyvnek körmein által-esett.

A' bárány sem mér nyájától meszsze maradni,
 Melly a' farkasnak már ki-tanulta fogát.
 Elne tsak! el-hagyná a' gyeplyüt, mellyre bolondúl
 Vágyódott; Faeton, 's nem szekerezne soha.
Júpiter' egyszer-vett tüzeit már rettegem én-is:
 A' mikor ő dörren, vélem, hogy engem' emészt.
 Minden Trója alatt forgott Görög ójja hajóját,
 'S félre nyomítja, mihelyt látja Kafáres' hegyét.
 Én-is, az hol tsak nem le-nyelődött árva hajótskám,
 A' forgót félem, félem az öblös helyet.
Vígyázz hát, kis könyv! — mindent kémlelj-ki remegve,
 'S a' kisebb rend közt forgani, légyen elég.
Lám, mikor Íkárus-is fennyen tsaptatta viazból
 Fontt szárnyát, le-esett, 's vízbe temette magát.
Lépj-e? repülj-e? nehéz még-is meg-mondani mostan:
 A' helyet, a' dolgot nézd-ki; tanátsot adand.
Hogy-ha ki-reppenhetz, ha szelidnek lenni tapasztafsz
 Mindeneket, 's a' bús Nagynak haragja lohad;
Ha leszsz, a' ki, midön remegő kétségedet érti,
 Bíztafszon: te kövesd; menj-be szavára vele.
 Mint én, jobb napokat számlálván, jusz oda, 's könnyítsd
 Inségem' súlyját, hogy le ne nyomja fejem':
Mert vagy fenki, vagy az maga gyógyíthat-ki sebemből,
 A' nagy Akilles-ként, a' ki beléje kevert.
Tsak lásd, úgy gyámíttz, hogy jobban meg ne merüljek;
 Mert keveset lehet itt bízni; de félni fokat.
Lásd azt-is, ne hogy a' szunnyadt tűz újra ki-gyúljon,
 'S másod' ok e' fanyarú szám-kivetésre te légy. —
Ha pedig házamhoz fogsz egyszer jutni, 's tulajdon
 Szökrénykéjéhez kis köteléked el-ér:
Rendre fogod szemlélni faját testvéridet ottan,
 Kiknek mindnyáját egy Anya szülte veled.
Tzímezetét a' többi fereg ki-mutatja, nevét-is,
 Mellyet fel-fedezett homloka tárva visel.

Hármat rejtetten fogsz félre sorítva találni,
A' *Szerelem*' nyomain lépni tanítanak azok.
Te vagy fúsd ezeket, vagy, ha nyelved bírja, halálos
Atkot vész r'ajok, melly ki-törölje nevek'.
Édipok ök, mondd, 's Telegonok: mert gyilkosi lettek
Attyoknak, valamint gyilkosi vóltak ezek.
Íntlek: még ne szerezsd valamelyiket, hogy-ha Szülődnek
Jót kívánsz; ámbár ő maga mondja: *szerefs*.
Ott van az által-költt Testeknek képeit író
Tíz 's öt könyv-is, melly még úszögébe' hever.
Ennek mondd, hogy forsom azon testekhez hasonló,
Mellyekhez más kép tért az előbbi helyett.
Mert el-változtam magam-is; szép színe mosolygo
Bóldogságomnak vastag homályba merült.
Többeket-is kívántam ugyan r'ád bízni, de féltém,
Hogy ne talán el-kéds, 's én legyek ennek oka.
Úgy-is, ha még mind azt ide tönném, a' mi eszembe
Jut, nagy könyv fognál lenni kitsinyke helyett.
Menj szaporán, nagy az út: leg-végső széle lakásom
Földünknek, 's innét a' Haza megszűze esik.

DÖME KÁROLY.

Posonyi Nevendék Pap.

XVI.

EGGY ÁRTATLAN-ÉLETŰ IFJŰ

H Í V

T Á R S Á T Ó H A J T Y A.

A' MIKOR éltünknek nyílik még gyenge virága,
Már szeretet le-kötött, 's egy hit örökre nevel.

Folytak víg ideink, mint tsörgő víznek ezüfye
 Futni szokott; folynak! mi pedig élni fogunk.
 Tiszta szelíd szeretet nem rejt-el titkot előttünk,
 Sőt hó-szín kebelét nyitva mutattya reánk.
 Éget ez, és nevel-is: nevel elmét, szíveket éget;
 Két testben lakozó lelkeket egybe szorított.
 Most pedig en-töllem fok időtől fogva rekeszt-el
 Tégedet; ah, kérlek, visszafietni ne késs.
 Sérteget a' szerelem, gyötör a' nagy félelem engem,
 Bár ketten légyünk, egy nyavalyába' nyögünk.
 Únalom én él'tem, ha szemem szemeidbe' nem élihet;
 Szívemnek közepén szüntelen' írva maradj
 Hogy-ha bezzéllsz, tetsszel; hallgatssz? szerelemre fel-indúl
 Szívem; mert ki-ki lát tégedet, egybe szeret.
 Mit késsel? Térj-vissza hamar: hozszabbak az órák
 Majd esztendőknél; várni nehéz, te tudod.
 Ah! nállad nélkül sem dob, sem trombita-szózat
 Nem tetsszik; nem kell kürt, kutya, puska-lövés.
 Tsák sírok, mint a' páratlan gerlitze fának
 El-száradtt ágán nyögni, zokogni szokott.
 Dámont úgy Fitzias sóha nem kaptsolta magához,
 Mint minket kaptsolt-egybe szerentse, haza.
 Még-is más helyeken lakozol, fájdalmat okozván
 Szívemnek; ha szeretsz, jőj, keseregni ne haggy!
 Artzámnak már-is hervadtt rózsájit el-üzte
 A' fok bú, 's bánat. Jaj! temetőre viszel,

S Z U H Á N Y I.

XVII.

A Z

ANTIPÁROSI BARLANG

(Lásd: *Der Philosoph für die Welt. Herausgegeben von I. I. Engel. I. Th. drittes Stück **)

MILLVITZ Úr egy vala Liflándiában a' szeretetre leg-méltóbb Nemes Ifjak közül. A' Tudományokra tehetségeihez hasonló nagy szorgalmatossággal szentelvén magát; különös alkalmasságú emberré lett: de szerentséltenebb volt mégis, hogy sem minden kínázkodásai után-is valamely polgári szolgálatra juthatott volna. El-szánta magát végtére; rész szerént kedvetlenségből, rész szerént, hogy magát meg-kedvelltesse; 's szolgálatot vett az Orosz hajós seregnél, melly éppen akkor a' szigetek közt fekvő tengerre akart ereszkedni. Erre annyival könnyebben el-tökéllé magát, mivel természete szerént való nagy bátor-

*) Ezt a' darabot már régen bé-küldötte volt hozzánk VERSEGI Társunk, midőn ugyan-azon darab a' *Kemáromi Mindenés Gyujteményben*-is, szabadabban fordítva, ki-jött. (Lásd az említett *Gyujteménynek Sz. András' Hav. 21-dik napj. költt XV-dik Levelét, a' 236. old. —*)

sága mellet, forró kívánsága-is vólt, a' Világot látni.

Sziúntelen való betegeskedése, 's az Orvofoknak tanáttsa, kik a' tengeri levegőt ártalmasnak találák nékie, nem fokára vízfúza-térni kéntelenítették. Liflándiába méne tehát a' maga' jófzágára, 's meg-latogatá ott gyakorta a' B** Bárót, kinek Nemefi Ülése az övétől tsak egy néhány mértt-földnyire fekszik vala. A' társalkodásnak szük vóltá barátokká tett a' mezön két embert, kik egy nagy városban foa barátságot egymás között nem kötöttek vólna.

Egykor, midön *Millvitz* a' Báróhoz váratlanúl bé-lépne, félre vet ez, amannak elejébe fietvén, egy-könyvet, mellyben éppen akkor olvasgatott vala. — Valami újság! kérdezé *Millvitz*, ki most az olvasásonn annyival-is inkább kapott, mivel minden jó társalkodás nélkül szükölködött.

Újság, vagy óság! A' mint akarod! — nékeni ugyan újság még; de eggy olly nagy Olvasónak, mint Te, hihető, hogy már óság. — Szinte fel-akará venni *Millvitz*, a' mint a' Báró víg tekintettel el-ragadá el lle, 's nagy maga' meg-elégedéssel azt kérdé tőlle: vallyon, mitso-da Konyvnek tartaná?

Fel mernék fogadni, Báró, hogy valamelly szerelmes Román.

Ej-ha! Mivel én olvasom, úgy-e? — De, Tudós Uram; ez egyszer meg-tsalatkozol. Talánozz jobban!

Valami Útazás? — 's már nyúghatatlanúl hozzá akara kapni — vagy talán éppen. — — De nem; Ezt ugyan Te nállad nem kell keresni.

Mit nem? Mit nem kell én-nállam keresni? — Azt csak nem hiteted-el talán magaddal, hogy itt Liflándiában Te vólnál az egyetlen egy gondolkodó ember?

Ez én-töllem nagy fzemtelenség vólna. Hiszen, Te nállad vagyok.

Tsúfolódás! tsúfolódás! Értem. — Am-de, a' mi nem vagyok, az még idővel lehetek; és én azt tartom, hogy ahhoz jó ösvényen vagyok. — Filozofia, Barátom, Filozofia! — győzedelmeskedő tekintettel tartván eleibe a' könyvet. — És ennek-is valójában nem a' külső fzinéről! A' legmélységesebb Metafizikából!

Hogyan? Azt én fajnállanám, Báró. Jele vólna ez, érkező halálodnak. — El-vevé tölle, 's nem keveset álmélkodék, látván, hogy ama' híres *Systeme de la Nature* vala.

Lehetséges-e? 'S ilyen egy munkát olvasz Te?

Tehát ismértes már előtted? —

Még Livornóból. Eggy Ánglus költsönözé azt nékem betegségemben.

No 's? nem talátd-e valóban derekasnak?

Derekasnak! Eggy ilyen állításokkal rakott Könyvet derekasnak!

Az írás' módgyában, értem, az elő-adásban.

Mire való az elő-adás, Báró? — A' méreg, melly édefségével az ízeletést gyönyörködteti, nem kevésbé méreg, és annyival-is inkább szükséges, tölle őrizkednünk. — Az Istenért! Miképp' juthattál Te ehhez a' Könyvhez?

Miképp'? — Igen természet szerént! — Nagy lárma vala rólla. Tudakozódtam történetből utánna, 's akkor nem lehetett meg-kapni. Ez engem' még hevesebbé tett iránta. — Végtére azután, a' mint elő-találtatott, drágán meg-fizettették velem. Az egész Könyv, a' mint itt látod, hat rublomba került.

Az Egekre, Báró! — Akarnám! hogy azon hat rublódát inkább valamelly szegénynek, vagy — — leánynak adtad volna. Az egyik nem olly roszfz, mint a' másik.

Aha vakarodgy, Millvitz! Úgy beszéllsz, mint a' Papok, — és — úgy-is tselekszel, mint a' Papok. — Előbb ezek az Urak magok gyönyörködnek, és azután, ha mi-is, szegény Világiak, gyönyörködni akarunk, kárhoztatnak bennünket. — és miért ne olvasnám? Lám, Te magad-is olvastad!

Jó Báró! én és Te, nagy különbség. — Ha soha száraz Német Metafizikát nem olvastam volna, úgy én az ékesen-fzólló Frantziától félnék. — Mondd-meg, kérlek: mi-képpen juthattál, olly annyira útváln minden fő-törést, olly tehetetlen lévén minden mélyebb gondolkodásra, olly

egészlen szükölködven minden ismeretek nélkül, mellyeket eggy ilyen Könyv az Olvásóban előre meg-kíván: mi-képpen juthattál arra a' gondolat-ra — —

Mi-képpen? Mi-képpen? — igazat szólván, úgy, hogy a' Tí társaságtokban, Uraim! tsak úgy ül ott az ember mindég, mint a' bálvány. Ideje már egyszer, hogy belé-is tudgyon ízöllani.

Belé szöllani, Báró! Abban, a' mit Te eb-ből a' Könyvből szöllhatnál, jobb volna tsak hall-gatónak lenned. — és azon-kivül-is, melly igen ritkán fordul a' beszéd az efféle állapotokra.

Reájok kell hát fordíttani, veszfzen-meg!

Hogy az ember magának tekintetet ízerez-zen! Úgy-e?

Bátor! 'S miért nem? — Úgy tetteted ma-gadat, mint-ha biz' Isten tudgya! mi nagy vesze-delemre vetném fejemet. én itt femmi veszedel-met fem látok. — Múlattya az ember magát, olvas, elmélkedik. — —

Ha elmélkedni tud, édes Báróm. — és ha ezt jól nem tudgya, kételkedni kezd, el-haggya magát ragadtatni, kezét ad; el-veszti Istenben való hitét, nyúgodalmát, talán jó erköltsét-is, és mind ezek tsak kitsinységek. Nem-e? — — Hallod-e, Barátom! A' Te kandalódban ki-alszik a' tűz, 's én pedig fázom. Azt gondolnám, hogy jó volna, nagyobb lángot éleszteniünk.

Menykövet! kiáltá a' Báró, még jókor kapván a' könyv után; eszeden vagy-e? — Megbottsás, Millvitz! — úgy mond, egy kevelség ismét magához térvén, — de csak ugyan nem szokott ám az ember hat rublóval fürteni, ha egy kupiékkel meg-teheti; 's a' könyv — ez a' könyv már egyfzer az enyim, és én olvasni akarom.

Veizedelmedre talán!

Ah, gyermekség! gyermekség! — Tegyükfel bár, hogy Isten-tagadóvá leszek; 's oíztán? — Ha azzá leszek, el-hívatom a' Plébánosomat; ő majd engem' az Isten' ígéből meg-tzáfol, 's megint Keresztényé lések. — — Gyere, gyere! — Üllyünk ide a' kandalló mellé; majd én Tenéked, mivel olly fagyos vagy, tüzet tsinállok: és, ha még-is fogsz fázni — tehát! — Tsendítte, 's egy palatzk Burgundiait parantsola.

Oh szerelmes Barátom! úgy mond ismét, egyet foházzkodván; Te útaztál; láttad a' Világot. Melly esztelen voltam, hogy veled nem mentem! — Ezerfzer mondtam ezt már magamnak utolsó látogatásodtól fogva; mert, a' mit Te akkor nékem beszéltél — mind ez ideig szüntelen az eszemben forgott. Az egész útazásodat meg-tettem veled; minden este, mikor az ágyba megyek, hajóra ülök a' Livornói rév-partnál, és reggel a' sziget közti tengeren ébredekfel. — Kedves, jó Millvitzem! Többet még olyan történeterskékből! többet!

De ha többet már nem tudok.

Éj! kell még tudnod. Imhol: frissítsd-fel emlékezetedet! — mert éppen el-érkezett vala a' Burgundiai. — — A' tengeren való utazást, úgy tetfzik, már el-végeztük; a' Török hajót porrá égettük! már most jó volna talán, a' tartományt-is meg-tekéntenünk. Hihető, hogy szép Ország? —

Szép volt, Báró! míg a' szabadság és tudomány benne lakott. — Ugyan tsak még most-is — — De mit mondgyak rólla, mikor belé fem mentünk? —

Bé fem mentetek! De tsak láttál még-is valamit?

Nem fokkal többet, a' szigeteknél.

No? 's a' szigetek? — közelebb húzván székét az asztalhoz, 's nagy kívánsággal által-hajolván.

Azok nem foglalnak éppen fokot magokban, a' mi emlékezetre méltó volna. Mert az emberek — —

Ah, az emberek! az emberek! — ezeknek a' fejek fellyül, 's a' lábok alól van. Úgy-e? — Egy pohár Burgundiaival, 's öröm-hahotával jutalmaztatá-meg magát ezen elmés gondolattyáért. — Nem, nem! valami mást, Barátom! valami mást! Ollyast valamit, mint a' minap! Ütközetekről, tengeri örvényekről, tüzet-okádó hegyekről! Illyest valamit, a' mi az emberben borzadást okoz! Semmit fem hallok a' Világon örömeftebb.

Jele, hogy szíved van, Báró. — El-mosolyodék. — De valójában, tudnék ám még-is egyet. — Hallottál már valamit, hihető, Antipáros' szigetről?

úgy vélném! — Eggy olly híres szigetről!

Nem, ha már fokat-is hallottál rólla, tehát én későn jövök. Mivel úgy már azt-is fogod tudni, mitsoda barlangot épített légyen ott a' Természet.

Barlangot? Barlangot épített ott a' Természet? — Nem, igaz lelkemre mondom! Arról még semmit sem tudok. Hiszen, itt az ember a' mezőn él. Mit tudna itt a' Világról? — Bóldog Isten! Mi újságot hallhat egy falusi Nemes Ember?

No no, Báró! Csak ugyan nem olly igen új ám még-is ez az újság. — Erre el-kezdvén Millvitz, által-vezeté a' Bárót egy hosszú le-írással ezen szigetnek oszlopokon-fekvő, pompás, és homlok-írásokkal jegyezett barlangján, egész addig az által-menetelig, melly ahhoz az emlékezetes gödörhez vízf, mellybe régenten *Nointel*, és azután *Tournefort* olly nagy veszedelemmel le-hágtanak. A' Báró eggyenként fel-fogta minden szavait, olly nagy kívánsággal, a' minéművel gyermekségében dajkájának kísértet-meséjít hallgathatta.

'S azután, Millvitz? azután? —

A' föld, a' mellyen mentünk, hová tovább, mind csak meredekebb, 's meredekebb lett. Vég-

re egy fetét lyukhoz érkezünk, mellyen egyéb-képp' által nem hathatánk, hanem meg-görbedve, 's a' fizevénnek' világánál. — Készülly egy felette veszedelmes tselekedetnek hallására, melly nékem nem annyira betsületemre, mint pirontságomra válik, 's a' mellyről én soha irtózás nélkül meg sem emlékezhetem.

A' jó Báró már igen-is készen vala. Tátott szájjal ült előtte, 's már-is érezte hajában az ijédségnek egész ifzonyúságát.

Mindgyárt a' bé-menetelnél egy kötelet akasztottunk-meg, 's ennek fegedelmével hágtunk-le az első mélységbe, melly már elég rettenetes vala. De mennyivel rettenetesebb vala még a' második, mellybe félig-fekve mint-egy le-tsúszunk kellett! Más valaki, kinek tsak kevésfel vóltanak vólna gyengébb inai, mint én-nékem, tsak egy meg-gondolására-is azon feneketlen mélységeknek, mellyek bal felől mellettem valának, 's a' mellyeknél olly közel kelle el-mennem, minden bizonyjal el-fizédült, 's le-esett vólna.

A' Báró, kezével takará-bé fizeit. —

'S gondold-el, Barátom! éppen azon partyán ezeknek a' mélységeknek, melly mint a' sík jég, olly tsúszamos, 's következő-képpen felette veszedelmes vólt, egy lajtorját állítottunk-fel, mellyen egy egyenesen ki-függő kö-fiziklára másztunk-fel — kétség kívül, hogy egy kis borzadás' és szív-dobogással; a' mint magad-is el-gondolhatod.

Itta' Báró fel-ugrott, de ismét leg-ottan le-ült.

Mi lelt, Báró? —

Semmi sem, Millvitz! semmi sem! — Tsu-
pán csak a' nyomorútt fejem — Veszszek-el, ha
már ott-lentt nem feküdtem gondolatomban! —
Tsak tovább!

Azután valamivel kevesebb veszedelemmel
előbbre tsúsztam; de szintén midön azt gondol-
nám, hogy már bátran léphetek, a' leg-rettene-
tesebb helyhez érkeztem, 's kalaúzimnak elő-kiál-
tása, nélkül minden bizonnyal nyakamat törtem
vólna.

Itt a' Báró ismét szem-látomást vizsiza-tartó-
zatta lélekzetét, 's ábrázattyának minden inatská-
ji mozogtak.

Egy lajtorjára akadtunk, de a' melly már
olly régi és porhonyó vólt, hogy a' leg-első há-
gásra öszve-törött vólna. Mire nézve újjat vet-
tünk-elő, mellyet ugyan e' végre vittünk vólt ma-
gunkkal. — Itt újjolag más kötélre kellett akasz-
kodnunk, 's így, minék-utánna még egy ideig
majd hason, majd hanyatt előbbre-előbbre tsúsz-
tunk, végtére magamat nagy örömemre a' gödör-
ben láttam, mellynek kedvéért olly nagyra vetet-
tem vólt fejemet.

No már valahára! — Hála Istennek! — 'S
mit találtál hát a' gödörben?

Mit találtam? — A' gödör még-is csak ugyan
elég rendes vólt.

De, veszfzen-meg! mi vólt tehát benne el-
vinni való?

Rendes kérdés! — Éppen femmi fem!

Éppen femmi fem? — tsudálkozó szózattal.
— 'S fzerentsésen ki-jóttél ismér belőlle?

Kétség kívül! Külömben nehezen innám itt
most Burgundiait.

Az igaz! az igaz! — De hát ha hanyatt-hom-
lok' le-fordúltál vólna? mint lett vólna dolgod?

Akkor Orvost hívattam vólna magamnak.

Igen bizony, majd ez néked oda pokolba
utánnad mászott vólna! Antipárosban úgy-is, de-
rék Orvosok lehetnek. — 'S hát ha éppen nya-
kadat szegted vólna? Egy olyan méliységben!

Millvitz nevette. — Mi nagy veszedelem! —
'S még-is Báró; — a' visszfa-mászásban mégrosz-
szabbúl ment a' dolgunk, hogy fem a' le-eresz-
kedésben. Ekkor vólt ám még szük a' jó tanáts.
— — Több ízben le-tsuszamodtam a' síkos kö-
szikla darabokon, és pedig szintén a' leg-vesze-
delmesebb helyeken; még-is mind ez femmi fem
vólt ahhoz képeest, a' mi a' lajtorján történt ve-
lem — emlékezel még róla? — azonn a' lajtor-
ján, mellyet arra a' ki-függő kö-sziklára támasz-
tottunk vólt! Mert itten — —

A' Bárónak feje újjolag el-szédült. Öszve-
harapván ajakait, 's visszfa-tartván lélekzetét,
egészlen meg-görnyedett, 's öszve-húzta magát;
mint szintén az az ember, a' ki valamelly magas-
ságból esik-le — —

Itten, nagy ijedtségemre, a' lajtorjának egyik foga le-törött alattam, és ha magamat még a' felsőn meg nem tartottam volna — —

Istenem, Atyám! fel-kiált a' Báró, hirtelen meg-ragadván karjánál fogva, mint-ha el-estét akarná meg-gátolni. — Millvitz nevetett, 's folytatván még egy ideig beszédgyét, ezen szókkal fejezé-bé: Ide-fenn vagyok, Barátom!

A' Báró fel-ugrott, úgy hogy a' poharak-is öszve-ütődtek, 's majd fel-döntötte örömében az asztalt.

Ide-fenn? valóban ide-fenn vagy ismét? — ismét a' föld' színén vagy, Barátom? — No, légyen hála az Egeknek! — 's forrón meg-ölelé. — Oh, maradj mindenkor ide-fenn, 's vigye a' veszély mind azokat a' föld alatt lévő barlangokat! — Maradj ide-fenn, Barátom! ide-fenn! —

Ez a' Te örömed szeretetre méltóvá tesz Téged' én-elöttem, Báró!

Isten látrya lelke, hogy szeretlek! — Úgy szeretlek, mint szinte saját életemet: 's tudod-e, hogy merő szeretetből haragszom reád, hogy abba az átkozott barlangba le-másztál? Eggy olyan lyukba, mellyben mindent el-veszthetél, és semmit sem nyerhetél! — Mitsoda ördög vezetett Téged' abba?

Az újságon való kapkodás, Báró. — Hiszen, azért élünk a' Világon, hogy körül-tekentsük magunkat — —

De nem olly nagy veszedelemmel! — Másutt valahol tekénts-d-körül magadat! Miért éppen Antipárosban?

Tekéntetet szerezz az embernek. Meg-isméretti a' szívünket, kedves Báróm. — És mitsoda, végtére, az egész állapot? Meg-elégíti az ember az ő újság után való kívánságát, le-hág, meg-nézi egy keveység a' gödröt — —

'S nyakát töri! Egyébet femmit fem!

Tehát Báró — ha Te jelen-lettél volna; nehezen eresztettél volna bé engemet? —

Én Tégedet? Hajadnál fogva tartóztattalak volna vissza. — Fel-kele, 's kezét ada néki. Igen-is, az Egekre esküszöm, Millvitz! 's ha pisztolyra kellett volna-is veled jönnöm! Hajadnál fogva húztalak volna vissza.

Valósággal? — Nékem tehát szégyenleneni kell magamat, hogy Te nagyobb szeretetet akartál volna én-hozzám mutatni, mint én Te-hozzád. — Gyenge fejed vagyon, a' mint elébb mondád, úgy-e?

Igen-is, gyenge. Miért?

Fő-ízédelgéseket-is szenvedsz?

Néha-néha! Ifjúságom' vétkeire emlékeztetnek-meg.

Jól van! — 'S ha pisztolyra kellene-is veled mennem, Báró! — Fel-kelt, vissza-jött, 's a' *Systeme de la Nature* a' tűzben fektüdt.

A' Báró nagyobbán el-bámúlt, hogy sem leg-ottan fel-találhatta volna magát. Végre belé kapott a' rüzbe, de későn. A' Könyv már félig-re el-égett. — Hallod-e! így szóllal egy kevés hallgatás után, fel-boszfzonkodva: Jó lélek vitt-e téged' erre, vagy az ördög? —

A' barátságának lelke, Báró, jó lélek. Te az én meg-tartásomért szorgalmatos valál; kötelességem, hogy én is az legyenek a' tiédért.

De mit akarsz? — Te a' Te átkozott barlangodban nyakadat szeghetted volna: és én — —

És Te? — Te ennél még nagyobb roízizat várhattál. — Az Istenről és Gondviselésről kétkedni; a' jó erköltsöt, melly a' nélkül-is már gyenge lábonn áll — meg-botsás, Barátom! — még ezen kevés erejétől-is egészen meg-fosztani; azokat az okokat, mellyekkel az ember magát a' fzerentsétlenségben és halálban meg-nyúgofzthatja, el-vezteni; eggy-szóval: mind azt el-vezteni, a' mi eggy ezes és gyarló teremtménynek — az embernek — javai között leg-nagyobb, 's leg-nyomosabb: ezt, Báró — ezt én többnek állítom, mint nyakunkat szegni! —

Heveskedel. 'S hát már el-veztem-e mind azt? —

El-vezthetnéd. Fejed' gyengesége, és a' szédelgések ellen panaszolkodnál. — Nem illy egy fonek ízámára íratott ám a' *Systeme de la Nature*. Erős inakat kíván ez, és olly te-

kéntetet, melly a' mélyiségekbe bátran le-néz-
helsen. A' ki e' nélkül szükölködik, az nem
olly könnyen jöhetne ismét ki belőlle. — Az
eset, Báró, igen hasonló. Az én barlangomban,
a' mint mondád, semmi sem vólt, a' mit nyer-
hettem, de mindenemet el-veszthettem vólna.
Ennek a' Könyvnek eszmélkedéseiben fints sem-
mi-is, a' mit nyerhetnél, de mindened veszen-
dőben vagyon. — És, hogy a' hasonlatosságot
még a' nevetségésre-is ki-terjeszszem: Azt ité-
léd, hogy az én segítségemre semmi-féle Orvos
le nem mászott vólna utánam: és a' Tiédre a'
Te Plébánosod? — Ah, ez a' betsületes ember
— ez a' Te bóldogtalan lelkedet Istennek aján-
laná, barlangod előtt keresztet vetne magá-
ra, 's el-fietne, hogy Tölled meg-menekedhet-
nék. —

A' Bárónak gondolatokba kellett merülnie,
mivel komoran maradt; noha leg-kedvesebb be-
széd-tárgyáról vólt a' szó, a' Plébánosról. —
Millvitz, forró barátsággal nyújtá néki a' kezét:
Meg-esméred-e, hogy ízeretlek? —

Édes Barátom! — monda a' Báró; 's szemei
könybe-borúlának. —

Hallyad tehát! Te engem' hitemre kényszerítet-
tél, hogy soha többé egy ollyan barlangba
le ne mászszak, 's íme, itt a' kezem! szavadat
fogadom. — De én-is hitedre kényszerítlek Té-
gedet; hogy soha olly könyveknek olvasásába

né avatkozz, mellyek az Istent és a' Gondviselést a' trónusról le-taszítják. A' helyett, hogy magadat azokba a' komor homályokba merítsd, maradj-meg inkább a' közönséges emberi-értelemnek fényes világosságánál, és a' helyett, hogy egy porhonyó kötélén feneketlen mélységekbe ereszkedgy, maradj az érzésnek és lelki-esméretnek fikeres 's bátorságos síkján!

A' Báró meg-ölelvén, fogadást tett néki. — Ám de, úgy mond tovább; leg-jobb esztendeimet már el-álmodtam. Oftoba ember vagyok, — meg-ütvén a' homlokát — és hogy az vagyok, haragfzom magamra! Az maradjak-e tehát örökké? —

Nem, Baró, nem. Olvafs. — Vagynak elég tudomány-béli esméretek, mellyek az embert betsefésé téfzik; de, hogy ezek közül egyik a' másíknál többet ér, az-is bizonyos. — Tudományra való vágyódásod, ha ez a' vágvódás vólt valójában, melly benned fel-ébredt, nem rofzfsz útnak indúlt, és én kötelefségemnek tartom, hogy azt előbbre segélytsem.

Más-nap' *Reimárust* küldötte-el néki.

V E R S E G I.

XVIII.

XVIII.

ZRINYI' HARMADIK ÉNEKE

SZIGET' VESZEDELMEŰL.

UR Isten! melly fokképpen változik az embernek elméje, nintsenis emberi okosságból fohais állandó tanás, mert ha valamit ollykor gondolattyában el-végezis, azonnal az Isten akaratyából reméntlelenül mind másképpen fordíttanak azok meg.

Íme! Sulimán Egerre veté elsőben minden gondolattyát, hogy annak erős bástyáit el-ki-döntse; de melly hamar másként téríté az Istenég ezen már el-tzélzott szándékát, 's melly reméntlelenül fordítá ő Sziget ellen fel-gerjedett haragját.

Meg-mondom okait ennek az ő Szigetre való bozsfzonkodásának. Midön már meg-parantsolta volna az ő hadainak, hogy útryokot Eger felé tartanak, de e' mellett el ne mulatnák aztis, hogy az Duna mellett való hadakra jól viselnének gondot. Történt az alatt, hogy a' Bosnai fő Bassa Mustafa, éppen tsak akkor szép haddal a' Császár' táborához érkezék: Nagy hírű Vitéz vala ez Horváth Országban, mert Krupa várában erővel bé tudott menni. Az-mint hogy

E e

az ő emberségét még a' Császár magais valóban meg-esméré, mert nem tsak az Arslán' vezérségét nékie adá, hanem aztis meg-hagyá, hogy a' részeges Arslánnak fejét vegye, mert annak izámtalan hibázásait már magais tapasztalá.

Sokkal jobb lett volna néked Arslán veszteg lenned, és Urad' híre nélkül semmitis nem tselekedned *), mintsem bolondúl hadat kezdened, 's hamis hírrel az Uradnak fülét töltened: De nemis meré Arslán bé-várni Mustafát, hanem tüstént minden portékáit Budán hagyván, igenessen a' Császár' táborát kezdé nyomozni: de mit használt az néki? ott sem menekedhete meg a' haláltúl. Azután a' Császár Bosznát adá Mehmet Guilergi Bafsának, és, hogy oda fiesse, meg-parantsolá, 's arra kivált szorgalmatos gondgya lenne, hogy ottan a' Keresztény valami nevezetes kárt az alatt ne okozna.

Mehmet rendeltt helyére két-ezer lovaffal indúla, 's nem fok idő múlva Siklós alá érkezék. Ottan azonn a' szép mezőn maga táborát meg-szál-lítá, és szép sátorátis fel-vonará. 'A Siklófi Sken-der Bék, mihent ott való létét meg-tudá, azonnal gyorsan hozzá menni kötelelségének tartotra, 's

*) A' második Ének szerint Arslán Ura' híre nélkül meg-szállá Palotát, de ott kudartzot valla, 's Tú-ri György. a' várbéli Kapitány szégyennel vízfza-úzá-ötet.

köszöntvén Mehmetet így szólla néki okoffan: Uram ez nékem igen tsudálatofsan tettzik, hogy nem vészed eszedbe, hol szállottál mostan meg: Avagy azt tartod-é, hogy békefészes helyen vagy? és ellenség nélkül való szép Török' földén? Hidd-el, hogy már most nem vagyunk a' Drinápolyi mezöbe, hanem a' Kaur' kardgyának leg jobban ki-tétetett helyén: De a' Keresztény Várakis innen nem olyan meszsze vagynak; Sziget várába pedig fok éh farkafok laknak, 's tsak nem éjjel nappal járják ezeket a' mezöket, úgy hogy még a' Hostádban sem mernek embereink tartózkodni.

A' te ide való jövedelednekis bizony már régen híre van, sött ezen mostani itten való meg-szállásodis eddig már minden Pór előtt nyilván való, a' mellyet ha meg-hallott a' Szigeti okos Bán, én a' fejemet kötöm, hogy lesben van már régen: Uram, meg nem maradhat a' Török miatta, akár hová légyen valamellyikének úttya, de azt vagy a' Katona, vagy a' Hajdú meg-fajdítvan, azonnal meg-kapja, akkor a' fejét el-üti, magát pedig a' testét temetetlen ott hadgya. Hidgyed, hogy még mi magunk sem maradhatunk-meg a' Hostádbanis, mert onnanis fokszor lábunknál fogva ki-vonattatunk, de még a' Várban sem igen biztofsan vagyunk, el-annyira meg-kábúltunk már a' félelem miatt: Azért a' szent Máhumetre kérek Uram! tégedet, magadat te itten ne szerentséltessed, hanem inkább mostan az én tanátsomat

kövefsed, és a' táborodat avagy tsak ebbe a' kerítésbeis vigyed-bé. A' lovak inkább a' Hoftádba ott kinn el-lehetnek, a' Vitézek pedig a' Várban mind el fognak férhetni: tsak ugyan kevesebb kár lesz az abban, ha tsak a' lovak vesznek-el, hogy sem mint ennyi fok, és jó Török-vitézek: Külömben Uram! te magad magadnak veszélyt keresel; de az én fejemre is haragot fogsz szerzeni, mert nékem fog ezen tselekedeted tulajdonítani: Azért most gondold-meg jól, mit tsinálsz, 's ne ejtsed, kérlek magadat önként-való veszedelembe.

Még Mehmet a' Keresztényt úgy a' mintkellet nem esmérte, mert ő eleitül fogva Udvarban nevelkedék, 's olyan bolondúl hiszen vala az Alkoránnak, hogy mindenkor egy Török megölhartzban négy Keresztényt. Azért-is Skender szavának előtte nem nagy hitele vala, 's mosolyogva tsak ilyen választ ada néki: Köszönöm tanátsodat Skender Alboda, de meg-botsáss, táborom bizony a' helyét nem változtattya: Hát! én ilyen gyalázatos hírrel indulnék Bosznnyába? hogy még tsak egy éjjel sem mernék itten megmaradni? és egy semmi előtt olly felette rettegnék, hogy még tsak tábornak való helyet sem tudnék találni! De ím! a' lány felyhökis biztatnak engemet, kik már majd tsak nem esöben állanak; hogy nem lesz itt most módgya ez éjjel tsak kitsiny tsatánakis, nem hogy lenne járása derekas hadnak: A' melly Zrínyirül pedig te most

nékem beszélfesz, még a' nagy Sztambolbanis *) fülemben jött annak az ő híre: Úr Isten! bár tsak nékem most olyan szerentsém lehetne, hogy itt ebben a' mezőben véle meg-esmérkedhetném: régen hallottam már én az ő nagy nyughatatlanságát, a' mellyért a' hatalmas Császáris az ő haragját és szablját reá kívánnya fordítani; még eddig egyéb okok tartoztatták-meg az ő boszízúját: De őis reá-kerül még valaha a' törbe, valamint a' fokot tsavargó róka belé botlik a' kelepztébe: én pedig szerentsétlen leszek tudom ez éjjel, mert őtet nem látván, tsak ditséretlen feküszöm ágyamba: Azért Skender! ha úgy tettzik, hálljunk itt ez éjjel edgyütt ketten, 's meleg kávé mellett agg-szót kovátsollyunk **); azután mi bizony bizvást elis alhatunk egész viradtáig, mert azt bizonyjal tudom, hogy mi Kaurt ez éjjel itten nem látunk. Skender erre így felele: Am bátor légyen: már parantsolatodra, tsak itt maradok egész éj-félig, 's körülötted Uram udvarlok, de azután a' várba bé-ballagok, 's néked nyugodalmas jó éjtszakát kívánok.

Így beszélgetének ök' ketten, azomban egy Legény egy aranyos bőr zofrát a' földre le-terít-

*) Konstantzinápolyban.

***) Agg-szót kovátsollyunk: Zrínyi' szavai, az az: régi dolgokról fetsegjünk, 's meséket beszéljünk egymásnak.

vén, két szép bársony vánkust teve a' zofra mel-
lé, a' sátor azután szeretseny téstával meg fü-
ftölé: A' le-tett vánkusokra le-ülének ők ott ket-
ten, 's egy-más között sokféle dolgokról beszél-
getének, 's kitsiny fintsákból kávétis hörpögeté-
nek, végre vatsorátis evének: Hanem étel után
egy szép Török gyermek lépék-bé Ura' hagyásából
a' sátorba, a' kinek kezében egy szép gyöngy-
h'zas tafsán tündöklék, fejét pedig gyenge pa-
tyolat-vég tekerte-bé: Kiis, midőn edgyik vállá-
ról szép bársony kaftánnját le-botsátotta volna,
kezdé kobzát igazgatni, öszve-hajtván azután az
ablak felé lábait, így nyitá-meg kobza' szava
mellett hangos torkát.

Válál szerentse mindég hívem,
Miert tennék panaszt reád?
Te műved az, hogy nem bús szívem,
'S hogy mindennap vidámb mát ad:
Ha mindég így lélsz, mint ígеред,
Hazuggá téfzed azt a' híred',
A' mellyel tsúfol e' Világ,
Hogy kedved állhatatlanság.

Tavaszszal vidítsz víg erdőkkel,
Holott a' víg fülemülék
Változtatott refzkettetővel
Súvitik, hogy társok övék.
A' völgyek közt a' szép források
Majd halkan tsurgók, majd lármások
Zörgő követsel: 's ha fel-kél,
Nem zúg, tsak lengedez a' szél.

Te tölem meg nem irigyletted,
Az én szerelmes edgyemet;
Sött szívét érzékenybé tetted
Mint vóltis. 's ugyan innen lett
Hogy míg szeretni meg nem szünik,
A' jó kedv tölem el nem tünik;
'S mind addig az bővülni fog,
A' míg erembe vér mozog.

Cyprus árnyék közt nyugtatfz nyárba,
'S ollykor szellős helyt fel-vonom,
Magam' meg-únván bent a' várba,
Szép kéztől tőzött sátorom' *):
Vár már ott kélfzfen főtt ebédem,
Szomjúság óltót nyújt tselédem:
Van serbét **) frís téj, rásfia ***)
Van fagylaltan megy kotsonya.

Midőn az Öfz borzatt szárnyával,
Dér tsipetten hozzánk bé-jő,
Czitrom, narants, 's gránát almával,
Jó-vóltodból szép kertem bö:

*) Szokás a' sátorokat virágokkal, 's egyéb czifrázatokkal ki-varni, melly ki-varrást itt Mehmet a' szeretőjének tulajdonít.

**) Serbét közönséges kedves itala a' Törököknek.

***) Ráspiát így tsinálnak: szüretkor ép fekete szőlő szemmel félig meg-töltlenek egy üres hordót, azután azt tiszta vízzel úgy töltik tele, hogy tsak ugyan felül egy kis hézagja maradgyon, melly meg léván befojtyák, 's jó hives pintzébe le-teszik: Nyárba kedves hivesítő ital; a' színe rósa színű: A' tötelékje bor szokott lenni.

'S ha néha történik vadásznom
 Vagy kedvem töltve madarásznom,
 Konyhámra prédát annyit adsz,
 Hogy magnakis majd alig hagyysz.

De még a' leg-kegyetlen'b télbe,
 Midőn ki-ki panaszra kél,
 Én víg kedvem' nem mettszem félbe,
 'S nem rémít fergeteg, se szél:
 Most jó Baráttal beszéllek
 Nyertt hartzokrúl, most ismét vélek
 Szám csak enyelgő tréfát üz
 Azomba süt ránk nyájas tűz.

Sokak felett szeret Sultánom,
 A' Nép közt minden rend betsül:
 Én fenki kintsét nem kívánom,
 Mert nagy értékem gyűltön gyűi:
 A' szépek közt (bár Irigy lássa):
 Nints szép Szerelmesemnek mása:
 Van hartzhoz készült jó lovám,
 'S éles kard örzi oldalam'.

De békóval vagy hozzám zárva
 Szerentse! másként eddig te
 El-fzőktél volna szárnyon járva
 'S föld színig nyomtál volna le
 De mint madár, melly tsügg a' lépen,
 Nem fejtődhetz-ki femmi-képpen:
 'S nem félthetlek, hogy el-fzaladgy
 Mert lábamhoz békozva vagy *).

*) Ezen Ének Zrínyi munkájába hasonló versek nemé-
 vel van a' többivel, de én jobbnak itéltem valóságos

Igy énekle a' gyermek: De a' nagy Szigeti Bán, meg-hallván a' Póroktúl Mehmet oda való érkezését koránt sem e' világgal kérkedett, hanem nagyobbakra vólt gondgya, a' minthogy jó Vitézeit mindgyárt öfzveis hivatá: Népei közül nyoltz-száz lovast válogatott-ki, és ezer gyalogot, 's olly gondolatban vólt, hogy ezekkel nagy dolgot fog végbe vihetni: fel-ugra végtére maga-is hadhoz szokott vitéz lovára: 's az alatta szolgáló Vezérekhez így szóllott:

Vitézek! nem látom szükségesnek, hogy néktek én most fokot szólljak, és hogy azzal ti néktek bátorságot adgyak: Mindenitek olyan, hogy edgy Országos hadnakis tudna parantsolai, sőt másnak-is szívet adni. Emlékezzetek azért meg már fokszori vitézségtekrül, 's nagy erős próbátokrül, szép híretekrül, 's tselekedgyék mostan-is mindenitek olyan ferényül, valamint eddig magatokat vitézül vífeltétek: Ime! az a' pogány Nép, a' melly Boszna felé indúlt huszon-hat zászlóval biztofson meg merte ülni a' Siklófi mezöt; 's azt beszéllik nagy fennyen, hogy a' Keresztényekrül ök semmit sem félnek, 's ott fognak ez éjjel szégyenünkre hálniis: Azért Vitézeim, mostan minden szót fogadgyon, és fenkitis vala-

Ének formába önteni, 's nem tagadom, hogy itt kén-telen vóltam, nem ugyan új gondolatokat, hanem a' Vers' módgya' kedvéért bővebb le-írásokat hozzá tenni.

hogy a' nagy bátorság el ne ragadgyon; ki-ki Hadnagyától és én tölem várjon, hogy a' rendeletlenség ne hozzon közinkbe zürzavart: Igaz ugyan, hogy a' Mehmet' Népe tudatlan, és nem látott még véres kardot a' Basa' szeme; de mi úgy gondolkozzunk felőle, mintha ő volna a' legjobb katona, egyébként a' nagy bizakodásban rajta vesztethetnénk. No már édes jó Katonáim! bátran indullyunk, 's kiáltuk-meg háromszor a' Jé-sus' nevét: ezektől a' pogány ebektől pedig ne tartsunk mi semmit-is: mert Isten a' mi Vezérünk, és a' mi kemény paifunk.

Igy indulának-ki Szigetbül a' Keresztény Vitézek edgyütt Zrínyi Gróffal, midőn már dél után az óra kettőt ütött volna: szép seregeikben lobogának a' Zászlók, fénlének a' fegyverek; de azon éjjel Siklófig nem mehetének, hanem csak hajnal hafadáskor érének azon helyhez, a' hol a' Törökök' tábora hevere; kik már hogy onnan tovább mennyenek, készülöbenis valának, és lovaikatis nyergelték.

Egy mély és hoszszú völgy fekszik ezen tábor mellett: edgyik szélső vége csak nem a' Várat éri, a' másika pedig arra fekszik, a' merre Szigeth vagyon, és tart éppen egy fertály mely földet: Ezen a' völgyen méne-fel a' Szigeti Kapitány minden hadaival igen okos rend-tartással: A' bástyákrúl hallatott ugyan, hogy a' Vígázó meg-szóllalt, de a' Keresztények egész halgatás-

ban maradának. A' másik részén a' völgynek száz lovast hagyott, ezek mihent már derekafint megviradt, tsendes ballagással ki-mutatták magokat, és a' Török' tábora felé tartották úttyokat: úgy hogy már jól láthatták őket a' Török-feregek, de azt vélik vala, hogy Pétsi Vitézek vólnának, és hogy azok a' Basához onnan késéröül küldettek: azértis ezektülök semmit nemis félének. De tsak hamar ki-esék szívekbül a' kételkedés, mert máris fok Török esék el kardgyok miatt. Sokáig ezen kitsiny csoport azután ott nem kése, hanem nyomban fiertve visszafazagdúlta.

Nagy rikoltás, kiáltás esék a' Török táborban, úgy hogy azt tudnád, hogy a' pokolban ördögök ugarnak: Maga a' Basais meg-rezzent és nem késett foká sátorába, hanem fegyveres pánztélyában jó lovára fel-ugrott.

Imhol már Vitézek! (így szól a' Törököknek) a' mellyet olyan óhajtva váránk, majd már ezeknek az ebeknek vérekben meg-festhetjük a' mi vitéz kezeinket. Im! jelen vagyon már az az idő: legyetek azért emberek: Hiszen a' tolvaj Kurvák, *) mit tsináltak rajtunk, 's a' hol a' mi Dandárunk vagyon, oda mérésflettek jönni; De majdan meg-adgyuk miis érdemek ize-

*) A' Kurva nevet mint-hogy Zrínyi' szavai, megtartottam; hihető szokásba vólt akkor ez a' beftelenítés, a' férfiak közöttis.

rént jutalmaikat: Azért tsak gyorsan, szagúldgyunk utánnok lovainkon.

Ezeket így mondván maga vólt az első a' ki leg-először ki-robbana, *) keze között egy szép tollas tsida peregvén: Utánna azután a' Dandárjais ugy fiere, valamint tsak a' lova kinek kinek futharott: Egyedül a' Bafa' fia nem igen szagúlda utánnok.

Ott száz lovaft tartott meg magánál Rezmán (ez vólt neve fiának) kiis fokkal lassabban jára, 's vólt okofabbis az Attyánál, noha iffjantan kelle el-veszni szegénynek, más bolondtságáért. A' meddig Mehmet amazokat hijjában üzé, addig népének nagyobb részével a' Vitéz Zrínyi a' lesbül ki-jöve, és egész a' Bafsa' táboráig minden akadály nélkül bizváft mehete, mivel fenki sem vólt, a' ki ott ellent-állyon neki. De még-is a' Vitézeit edgyütt, egy tsuportban tartani igyekezett, és nem engedé öket, a' török táboron kapdosni; lasan azután Siklóstúl, a' Török Tábor után balagtatá seregét, 's a' Törökököt a' magok üressen hagyott táborokból ki-szorítá.

Ezt midön Rezmán eszébe véné, hogy a' Keresztények' Dandárja már a' táborjoknál van,

*) Ambár az a' szó *robbana* már most úgy láttfik, ki ment a' szokásból, de mivel ezen helyen maga Zrínyi él véle, meg-tartottam.

akkor kezdé átkozni az Attya' bolondtságát: Azomban emberül merte mégis Zrínyi ellen téríteni Zászlóit; Attyának pedig meg-üzené maga mostani nehéz állapotját.

Leg-elsöbenis Rezmán Frank Andrást üté le tsidával lovárúl, mellyet torkából ki-rántván elébb ment ki lelke meleg testébül, hogy sem ö maga lány nyergéből a' földre eshetett. Cfillag György éppen mellette állott akkor zászlójával, a' küs kardgyával Rezmán' tsidájához erőffen tsapott ugyan; de az nagy kemény lomfa-tsidát, nem tsak által nem vághatá, hanem önnön magátúl is a' tsapást el nem tsázíthatá. Pántzél vólt a' mellyén, de erős Rezmán a' szivét által-tsázítá, 's dárdájával edgyütt életétis ki-rántá; így Cfillag György Zászlóftól hanyatta esék. Tsak hamar azután Sólymofitis le-veré, Tolnai Demetert szablyájával le-vágá, Vitéz Sárkány Györgynek fejét vevé, iffjú Jurtsitsotis életétül meg-fofzta.

Igy viselte magát Rezmán szablyábyával. De bezeg a' Vitéz Farkasits Péteris nem tselekedek-vesebbet mint Rezmán az ö erős pallosával: mert meg-hala miatta Mehmet Butal Aga; Jussup Oda Bafsátis a' földre terité; Kurtot egy tsapásával a' földre le-veré: teis Jazichi Achmet meg-halál mellette ártatlanúl, mert tégedetis a' kemény seb leve: Azt az ifzonyú vér-ontást lehetetlen elő számlálnom, a' mellyet ketten Farkasits és Rezmán Bék ellenségeiken miveltenek; Valamerre

tsak-ök, mint az eleven tűz indultanak, mindentűt fegyverek' éle miatt, holt testek heverték halomba: Már most kinek kinek szemén van el-lensége, és a' Keresztény a' Törökkel együvé va-gyon keverve: a' meg-halóknak jajgatása, az élőknek ferénysége nagy-porral edgyütt kevereg a' magas egek felé.

Még meszízérül meg-látá a' Horváth Országi Bán, mint bánik e' táján való népével ama néki dühödött Rezmán: Lovát azért farkantyújával bá-tran a' felé indítá, a' holott népe már majd tsak nem futóban vala. 'S így szól hozzájok: Hová futtok ti vitéz emberek? nézzétek jól meg, kitso-dák azok, a' kik tikteket üznek: Hát! ennyi jó Keresztényt, egy Török Gyermeke *) meg fu-tamtatt mezőbe? Talán Siklós várában akartok ti a' Törökök közzé futni? vallyon itt akarjátoké jó Uratokat hagyni? Ime! én, a' kik engemet bátran fognak követni, majd mindgyárt most győzedel-met mutatok azoknak.

Igy szólla 's nem többet: hanem azonnal Rezmánra szagúlta: De annakis, kezében vala kézfízen a' kemény dárda, s' aztat a' mikor már jó Zrínyihez közelebb juta, nagy erővel, 's mé-részséggel reá hajtá: Zrínyinek kemény vafas paiffa ezt a' hajtást meg-tartá, de tsak ugyan a' dárda vafa a' paift által-jára; noha a' pántzéron belül

*) Rezmánt az ő Ifjúságához képest nevezi Gyermekeknek.

még sem meheti. Ekkor Zrínyiis pallosával Rezmánhoz tsapa: Nem tarthatá meg-aztat az atzélós pántzér, hanem mindgyárt Rezmán' vállából piros vér kezd ki-omlani: mindazonáltal még így is a' Török nem tére fére, hanem ismét ujobban kardal mere tsapni Zrínyihez.

Azomba erre Mehmetis mefszérül érkezék 's a' midőn meg-látá, miben légyen dolga a' Fiának Rezmán Béknek: Ugy hogy, ha jókor segittség nem érkezik, ezennel egy fia' életének vége léfzen.

Valamint a' magas hegyekről le-szakadott nagy köszikla darab, a' mellynek sehon sem lehet akadályt tévő tartalékja, nagy sebességgel dül, 's álló fákat ront: tör, bont, valamerre gördül, és úttyát semmi sem állithattya meg: Akként Mehmet látván Fiának ilyen veszedelmét, valakit csak úttyában talál, annak életét el-veszi? Öl, vág, ront, és szaggat, valaki menetelét, és az ő fietését tartóztatni akarja.

De a' mikor már oda jő, 's Fiát halva láttya: Gondold meg-minémü bánattya lehetett az ő szívének? Mint a' fene Tigris, ha halva láttya kölykét, nem csak a' vadász hálojat hanem magát is szaggattya.

Avagy te engemet (így szól jó Zrínyihez) Fiam mellé tészel, 's-el veszed fejemet, avagy én ezentül ki-ontom véredet, 's elevenen meg-

rágom kemény szívedet: Edgyütt ezen szókkal a' nagy Grófhhoz tsapa pallosával, 's azon tsapástul, kemény sífakja kettéis szakada: és ha a' Bafa' kardgya meg-nem fordúlt volna, bizonyoffan e' lett volna Zrínyinek végső órája: De az Isten' Angyala ezt a' tsapást meg-tartá, és a' Mehmet' kezében a' szablyát meg-forditá: Zrínyi sem kése; hanem a' költsönért költsönt ada vissza, mert kardgyával a' Mehmet jobb kezét el-tsapá: lovastúl a' kemény földre le-esék Mehmet: Vitéz Zrínyiis gyorsan le ugrék lovárúl utánna, és így szól: Mehmed roszfúl torlod-meg Fiad' el-veszését? majd ezentúl, magadis késérni fogod Fiad' lelkét: De ne fély mert nem halfz meg ditséret nélkül; ím! magának Zrínyinek kezétül ölettetél meg. E szók után ki-botsará Mehmet lelkét testébül, merr kegyetlen mellyétül el-vála feje.

Mehmet' halálán annyira el-ijedének az egefz fereg-béli Török-vitézek, hogy már Zászlóftúl edgyütt el-futni készülőben valának, a' mikor meg-tartoztatá őket a' Pétsi Olaj Bék. Ez hangos torokkal így szólla a' meg-félemlert Törököknek: El-veszett ama' jó Vitéz Mehmet Bassa, mi pedig szaladunk: hát! ez lészene meg-torlása, az ő vitez vérenek? ferege futása: Ugyan melly világ szegeletén akartok ti élni? mitsodás emberek eleikben fogtok merni ezentúl menni? ha holt Uratok mellől el fogtok szaladni: Vallyon az ő testét,

testét, Fia testével edgyütt a) itt akarjátoké hagyni. Ah sohais ne lászon az ég ilyen dolgot, hogy ilyen kár után, a' Török hátat mutafson, de a' ti futástokbanis én semmi hasznot nem látok; hanem hogy mi tulajdon vérünkkel Kaur kardot fessünk. Tsak egy remenysége vagyon a' meggyözeteknek, hogy ők semmi gyözedelmet ne reménylyenek: Nem jobbe hát, tisztességgel meghalni az embernek, hogy sem mint nagy szégyennel mindennek szemén élni: Én! Én! ha még az ti eddig gyözhetetlen szívetek annyit mér, mint a' mennyit mivelhet kezetek: Én lézsek a' ti ditséretre vivő Vezértek, a'vagy itt felmaradandó hírrel halok-meg.

Igy szólván: markában ragadá kemény-erős dárdáját, 's azzal Marko Szilát halva lovárul letaszítá, azután Tót Benedeket, és még edgy gyalog Vajdát; Cserei Pálnakis a' vállát megsérté: nem tarthatá tovább magát a' lován Cserei Pál, hanem a' kemény földre akarattya ellen le-esék. És a' midön már Ibrahim Olaj Bég olly szándékkal álna felette, hogy a' fejét el-vegye: Így kezde Cserei Pál néki könyörgeni: Vitéz ember! ne bánts: mert én tenéked jó rabod vagyok, ezüft

*) Szokása a' Törököknek, hogy ha tsak lehet, mindenkor el-vizzik a' holttesteket temetni: melly szokást még most-is gyakorolnak.

's árány pénztiſ eleget adok magamért: én Zrínyi Miklóſnak fő emberei közűl való vagyok, 's bizonyoſſan el-hitetheted magaddal, hogy nem ſokáig viſelek vaſat nálad: Erre Ibrahim kegyetlenűl el-moſolyodék, 's így ſzóllott: én a' te pénzedben nem gyönyörködöm: hadd azt ott-hon ſiaidnak és gyermekidnek: nem ſzűkös a' nélkül az én tárházam, míg élek: Te kegyelmet kériz tőlem, de azt Zrínyi el-bontotta, mert kérését Rezmánnak ő ſem hallotta-meg; ſőttr még a' Vitéz Baſátiſ már földön fekvé le-vágta: Azért nem én, hanem Zrínyi öll meg téged' raváſz róka: Pál látván végső óráját, igen el-búſúla, 's a' földrűl mégis így ſzólla a' kegyetlen Olaj Béghez. Am! légyen ez nékem leg-utólsó óráim; de a' te életed leſz életemnek ára: nem ſokáig fogſz te kérkedni az én halálommal, nem meſzíze vár, hidd-el, tégediſ a' kegyetlen halál: 's nem ſokára a' te lelked egy erőſ kéz által pokolba fog ſzállani, engem' pedig a' meny-orſzág kívánáſſal vár magához: Nevet a' kegyetlen Bég, 's akkor egyſzersmind hozzá vága, 's ſzablája' élével a' gégégjét el-tſapá, így életét és ſzavát egyſzersmind el-ſzakafztá: egygyütt a' tſapáſſal eztet mondgya vala néki: Az én jövendőmet tſak a' jó Iſten tudgya; te azomban haly-meg, 's ditſekedgyél meny-orſzágba, hogy Ibrahim Olaj Bég pokolba megyen.

Más felől Farkasits, mint valamelly fivó oroszlány, fok pogány Török testet hányt már magas halomban. Ő miatta hala-meg Durlik Aga; úgy Rezmán, Kihaja Bassais ő miatta fekszik, 's rá-gya a' földet. Mindentelé tágas, és széles út adott már néki, mert minden fut előtte, valamerre csak futhat; nem különben, mint mikor az ágyút ki-lövik, az magának széles nyílást tsinál, valameddig az ő helyére juthat.

Tsak te magad egyedül nem futottál nagy Oriás Rahmát? 's Farkasitsra bátran merted hozni a' te ifzonyú botodat: Régen Rahmat el-hagyta a' maga lovát, 's tsak gyalog mint egy torony úgy hordozta nagy bottyát kezében. Heában Farkasits! eztet karddal meg-várnod, nem árthatz te ő néki semmitis kemény pallofoddal, és hogy ha tsak ötet puskáddal el nem ejted; vagy maga terhével le-vér, vagy nagy bottyával. Leg-először is azért puskát ragada a' Vitéz Farkasits, és azt Rahmatra iránzá: Meg nem ijede azonn Rahmát, hanem nagy bátran ezt mondá: Hát, fé-lénk eb! meszszirül akarz te engem' halva látni? de bár Pattyantúst hozz te magad' óltalmára, nem árthatz te avval semmitis ennek a' Rahmátnak; bár tüzzel állj ellent ennek az én buzogányomnak, de mégis étke leszel te az ebeknek, és a' hollóknak. Ezzel Farkasits nagy mellyébe lövé, de a' magas Oriás még evvelis le nem dőle, hanem bottyával Farkasitsnak a' fejét úgy meg-üté, hogy

az mindgyárt fél- hóltan Iova mellé a' földre te-
rült: azután magátis Farkasra esni ereszté, mert
a' Ieb miatt lábon tovább ő sem állhata; így fok
átkozódásai között ki-botsátá magából lelkét,
melly testét élteben olly kevélyen tartá.

Nints már tartalékja a' Zrínyi' győzedelmes
Seregének, mert mindenfelé futnak már a' Tö-
rök Vitézek előtte. De ihon jó mégis a' már
gyaloggá maradt kegyetlen Olaj Bék, egyedül
ő maga nem akart el-futni, hanem inkább meg-
halni kívánt: Sisakjának tsak fele vólt már fejé-
ben, több része annak a' fok ütközetben mind
el-törött: szabljájais el-törött 's tsak fele mar-
dott-meg kezében; ő maga lustos portúl, és ke-
resztény vértül: Száz lyuk van a' paisán, száz da-
rabban tört az kopjájais: Már most az egész gya-
logság környül vevé őtet: de mint a' kösziklá-
nak a' habok nem árthatnak, úgy nem rehetek
semmit a' gyalogok a' Bégnék: mihent eztet Zrí-
nyi Miklós meg-látá, gyorsan oda ízágúltata lo-
vával, 's a' Vitéz Olaj Béget bántani tovább nem
engedte, mert nagy vitézségét ő magais tsudálta.

Így szöllítá-meg azután: Add-meg Vitéz! ma-
gadat, eléggé meg-mutattad már vitézségedet,
a' mellyért magam sem kívánom halálodat: Én
Zrínyi vagyok, nem ízégyenelheted meg-adásod'.
E' ízókra a' Bég a' még kezében maradt kard
darabját el-hagyította, 's kemény szíve a' Zrínyi'
neve' hallására meg-lágyúlván, illy ízókkal fura

a' jó Gróf' térdeihez: Uram! a' te nevedre a' Bég magát meg-adta: Hidgyed, hogy fenkinekis én másnak magamat meg nem adtam volna, valameddig csak karomat lehetett volna birni. Mert Vitéz Olaj Bégnek hínak engemet, és szép Pétsen tartom mostan lakásomat.

Ezek így meg-léven trombitát fújata a' nagy Bán, melly által öszve-hivatá a' maga szép Seregeit: mert a' szép naxis már hanyatlani kezdé lovaival, 's azokat bé-kezdé úsztatni az Oceanum' tenger-öblébe: Zrínyiis a' maga e' szerént már öszve-gyűjtött Táborát a' Baffa' üres tábor-helyére szállítá; de sűrű istrásait minden-felé jártatá körülötte: és ott hála azon éjjel magais. Mi lett más nap', azt bízom következő Énekemre.

A' második Kötetnek első Negyedébe az V-dik Ének fog bé-menni.

B. Id. RÁDAI GEDEON.

XIX.

(P. SIMAI KRIST. VÁRATLAN VENDÉGE.)

HARMADIK FEL-VONÁS.

I. JELENÉS.

*Lambert, Ravaszi, (Késértő ruhában.)**Lambert.*

EL-HOZTAM a' pénzemet! — — Ki-fizet-
hetem ebből a' vett házat! — — Bár tsak tud-
nám, hol lakik az a' Zsidó; mert azt akarnám
előbb-is ki-elégíteni. Ravaszi a' Majorba ment,
útfzáról útfzára pedig nem illik, hogy egy Zsi-
dó után járjak. Majd addig a' Mátyus Gazdá-
hoz megyek és meg-nézem, talám, már meg-ér-
kezett eddig. *Ravaszi. (Rettentő ordítással ki-
jön az Ura' házából)* Itt vagy te gonosz Nátio,
a' ki mérészletted előbb az ajtót meg-zörgetni?
mi vakmerőség vihetett arra, hogy fel-zavarnád
nyugodalmamat he! — — *Lambert (Térdre esik
íjdtében)* Ábrakadábba, Ábrakadábba, Kadábba,
Kadábba! *Ravaszi.* Hafzontalan az Ábrakadábba,
utól ért már minden gonofzságod. *Lambert.* Ábra-
kadábba! te Ravaszi! hol vagy istentelen? *Rava-
szi.* Hiú minden reménységed, ne-is könyörögi

többet. — — Régen meg-érdemletted, Gonosz-
 révő! hogy Plútó' rab-szíjjára fűzzelek! ferdi,
 furdi pokolba. *Lambert.* Édes nemzetes Ördög
 Uram! csak most egyszer engedgy-meg életem-
 nek. *Ravaszí.* Ingyen sem elégszem-meg, hogy
 csak életeddel adózzál, más nagyobb-is van míg-
 hátra. *Lambert.* Ah! kérlek, csak egy kis ideig
 engedd — — *Ravaszí.* Nem engedek, nem, csak
 takarodgy fietséggel. *Lambert.* Csak még meg-
 jobbítom életemet! *Ravaszí.* Akkor lennék ám én
 nagy bolond, ha azt meg-engedném néked. Nincs
 kegyelem, csak hord-el a' sátor fátat. (*Nagy or-
 dítással rémiti*) *Lambert.* Édes Tekéntetes Lutzif-
 er Uram! — gondold-meg leg-alább, hogy én
 most — — *Ravaszí.* Mondám takarodgy; mert
 magam hurtzollak - el innét ezentől. *Lambert.*
 Nagyságos Uram! Lutzifer Uram! oh csak most
 egyszer! ne! inkább minden pénzemet oda-adom,
 csak az életemnek kegyelmezz! *Ravaszí.* Nem enge-
 dek, nem, csak takarodgy. Tán azt gondolod,
 hogy rá szorúltam a' te koszos pénzedre? *Lam-
 bert.* Oh! kegyelmes Dromo Uram! tselekedd
 ezt a' jót velem, 's vedd-el ezt addig-is tőlem,
 még többel szolgálhatok (*A' pénzével kínállya*)
 ezután. *Ravaszí.* Igen sokáig tűröm durvadtsá-
 godat, (*Ki-üti kezéből a' pénzt, és meg-zaklattya*)
 mind pénzedet, mind magadat el-ragadlak. *Lam-
 bert.* Ábrakadábura, Ábrakadábura, Ábrakadábura!
Ravaszí. Meg-tselekszem most az egyszer — —

(*Fel-emeli a' pénzt*) mivel látom álhatatofságot, meg-engedek életednek, birjad a' házatad békefésgben. De vigyázz, hogy körmeim közé ne akadgy ezután. (*Nagy ordítáffsal el-mégyen*).

II. JELENÉS.

Lambert (Egyedül).

JAJ! hol vagyok? hol nem vagyok! — — — élek-e vagy halok, azt fem tudom. Már az efzem fints helyén a' nagy ijedség miatt. — — Hát a' pénzem hol vagyon? Ó! édes pénzem! hová let-tél? (*Maga körül keresi*) El-vitte a' gonoliz lé-lek! Mi révö legyen már? Oh! én gyámoltalan! Mit fizetek már a' Zfidónak no? elevenen megnyúz az átkozott, ha ide jön. Oh! fzegény öreg kopafz fejem! mire jutsz még végtére? Óh! tsak egyebek meg ne tudnák ezen fzerentsétlenségemet; mert akkor gyalázatomban kell meg-halnom.

III. JELENÉS.

L a m b e r , M i k ó.

Mikó. (Lambert' háza' ajtaján kopogtat).

NYISSÁTOK-KI az ajtót! Ki vagyon ott-benn? halljátok-e? (*A' kült's' lyukán nézdegél-bé*) *Lambert.* Vallyon! hát ez mit akar itt az ajton? *Mikó.* Ugyan mi lelte ezeket ma, hogy ki nem-

nyitják az ajtót? *Lambert.* Mitsoda tündérség ez? fel nem érhetem ézémmel: meg-szólítom. — Mit akarsz itt jó Ifjú az ajtón? *Mikó.* Látod szegény Öreg, hogy bé akarok menni. — — Te Ravaszi! nyisd-meg az ajtót szaporán. — *Lambert.* Ez az Ifjú az ördögökkel határos! — Takarodgy az ajtórúl te; mert ezentől itt ér a' szérentsétlenség. *Mikó.* Mit akar itt ez az ízetlen vénység? Tán el-akarsz tiltani az Úr-fiamtól? *Lambert.* Kitsoda a' te úr-fiad? *Mikó.* Kitsoda? az Ebkérdi Pál, ha isméred. *Lambert.* Ennye, Fiam! de szabadon jár a' nyelved! 's nem félsz, hogy ezentől veszély éri a' fejedet? *Mikó.* Régen ért reád szegény Öreg! ez a' bolondság? — — (*Az ajtón kopogtat újra*) Ugyan hogy ki nem nyitják már egyszer! — — Ifjú úr! jöjön haza szaporán! *Lambert.* Mitsoda Ifjú Urat keresel te itt? *Mikó.* Mitsoda! mitsoda! a' Köppentset, ha éppen meg-akarod tudni, a' ki itt vendégeskedik. *Lambert.* A' ki itt vendégeskedik? talám, által-estél az eszeden jó Ifjú? *Mikó* (*Magában*) Ez hihető ma natrágulyát evett! — — Nyífsátok-ki már egyszer nó, — — Ravaszi! az Úr-fiamért jöttem. — — *Lambert.* Kitsoda a' te úr-fiad? *Mikó.* Hányszor kell még a' szádba rágnom? a' Köppents, a' ki itt vendégeskedik. — — Tudod-e már? *Lambert.* Tudom, tudom, de még sem hiszem. Hogy' vendégeskednék itt Szegény! az Úr-fiad, holott kilentz holnapja már, mióta fen-

ki sem lakhatik itten. *Mikó.* Nem lakhatik? ha, ha, ha! ennek valósággal kotlik az esze! — —
 Hát nem itt lakik a' Pafallai? *Lambert.* Mitsoda Pafallai? *Mikó.* Az öreg Pafallai Lambertnek a' Fia, a' ki, miolta el-ment az Attya, minden nap' vendégeket tart magánál. *Lambert.* Meg nem foghatom szavait! hogy' lehetne az, Barátom! hogy itt minden nap vendégeket tartana a' Pafallai, holott már kilentz holnapja, miolta szüntelen a' késértetek járnak benne? *Mikó.* Ha, ha, ha! most tudom már, hogy mi bajod van, szegény Öreg! — — Talám, tsak a' fejedben járnak azok a' késértetek? 's nem ebben a' házban; mert én jól tudom, hogy tsak eggynehány órák előtt mentem-el innét: azt is tudom, hogy itt vendégeskedik az Uram a' Pafallaival, mi kell több? *Lambert.* Talám, tsak a' fejedben vendégeskednek ezek, szegény Ifjú! 's nem pedig itten? mert, ha itt valaki volna, ennyi kopogtatásra már régen ki-nyitotta volna az ajtót. (*Magában*) Már, ha magam nem láttam volna, hogy késértetek járnak itt, tsak hinnék szavaidnak, de — — *Mikó.* Tsak úgy van a' szegény Öreg! mikor a' késértetek el-fogják az ember' eszét. — — De mit töltöm én itt az időt? talám, már el-öszlottak a' Vendégek. Fel-keresem őket! — — Légy egészségben Öreg Após! *Lambert.* El-mehetsz bizvást. — — De hallod e! minekelötte haza mennél, vágás eret a' homlokodon, talám,

meg-gyógyúl az eszed. *Mikó.* úgy van úgy, fzegény Öreg, lovad vészett. (*El-mégyen*) *Lambert.* Soha nem hiszem, hogy izántani nem mentek ennek az eszén. Tsak nem el-ámított volna. Hihető, a' boros korsóba tekéntett valahol, 's a' szédétette-meg a' fejét; mert nem hihetek a' szavainak. — — De éppen itt jön a' szomszédom, kitől a' házat vette a' Fiam; meg-tudakozom tőle. — — —

IV. JELENÉS.

L a m b e r t , M á t y u s .

Mátyus.

TS A K a' fok szó-szaporítást hallya az ember azon a' piatzon. *Lambert.* Mi dolog Mátyus Barátom? régen nem láttalak már, mint vagy? *Mátyus.* A' mint látsz, Lambert! szerentsésen jártál-e útaidban? *Lambert.* útaim a' mint voltak, türehető; de itt éri fejemet a' fok veszedelem! — — Akartam eggy kis pénzetskét adni; de engedgy-meg, Barátom! még bővebben juthatok hozzá, mind eggyszerre meg-fizetem a' pénzedet. *Mátyus.* Mitsoda pénzt emlegetsz te nékem? *Lambert.* A' mivel még adós vagyok néked. *Mátyus.* Kedvesen veszem jó akaratodat, örömezt elveszem, ha valamit adsz. *Lambert.* Nem akarok most semmit adni; hanem arra kérlek egyedül,

hogy egy kevéssé várakozással légy, a' többi pénze-
 det is meg-fizetem. *Mátyus.* Mitsoda pénze-
 met? *Lambert.* Azt a' két ezer forintot, mellyel
 még adós vagyok néked. *Mátyus.* Két ezer fo-
 rintot? *Lambert.* Azt, azt nó, hát mennyit? hi-
 szen nem vagyok részeg, hogy azt se tudnám,
 mennyivel vagyok adós! — — Ha két ezer hét
 száz ötven forintból öt száz tallért el-vefzünk, hát
 két ezer marad hátra. *Mátyus.* Mind jól van az,
 Lambert! mind; de meg nem foghatom, hová
 tzeloz beszéded. *Lambert.* (Magában) Nem
 akarja meg-érteni: (Mátyushoz) De, Barátom!
 előbb kellett volna fel-ébrenned, ha mit akartál:
 késő már eső után köpönyeget keresni. *Má-
 tyus.* Ember ne legyenek, ha csak tudhatom-is szán-
 dékodat. *Lambert.* Hijában hímezed, hámozod
 a' dolgot: késő már sütvé. *Mátyus.* Görögül be-
 szélsz, nem értem. *Lambert.* Vagy érted, vagy
 nem érted, nem gondolok én azzal, elég az,
 hogy fel-vetted csak nem fele árrát. *Mátyus.*
 Minek a' fele árrát? *Lambert.* A' házodnak, mel-
 lyet a' Fiam adott előre; mintha nem tudnád.
Mátyus. A' te Fiad? soha biz' egy fillérét se lát-
 tam a' Fiadnak. Talám, csak álmat hüvelyezel
 Lambert? *Lambert.* Nem álmat hüvelyezek, nem,
 hanem igazat mondok, hiszen az egész Világ tud-
 gya, hogy öt száz tallért vettél-fel a' Fiamtól.
Mátyus. (Magában) Ennek vagy meg-bomlott
 az esze, vagy engem' tart elzelősnek! (Lambert-

hez) Talám, nem ismerisz, Barátom! hogy ezeket reám kenyed? *Lambert.* Jól ismerlek, tudom is, ki légy személyedben; azért hasztalan színeskedel előttem, el nem tagadhatod az öt száz tallért, mellyet fel-vettél a' Fiamtól. *Mátyus.* A' Pafalaitól? *Lambert.* Attúl, attúl, bizony nem-is a' Kis Miklós' Fiától. *Mátyus.* El-hidd, Barátom! soha tsak egy szót sem szóllottam ez iránt a' Fiaddal, nem hogy még pénzt vettem volna fel tőle. *Lambert.* A' Ravaízi szolgájától sem? *Mátyus.* Attúl annál inkább sem. *Lambert.* Nézze az ember, mikép' el-akarná ragadni szem-látomást! *Mátyus.* Engem' úgy segéllyen! — — Most mindigárt meg-esküszöm, hogy tsak egy babkáját sem láttam a' Fiádnak. *Lambert.* Ha úgy meg-esküszöl-is, mint a' veres-hagyma, még sem hiszek szavadnak; mert el-adtad a' házat. *Mátyus.* En, a' házamat? az én házom soha sem vólt el-adó; azért hijában vítatod a' dolgot. *Lambert.* Meg nem foghatom, miben állyon a' dolog. — Hiszen a' Ravaízi tsak ez előtt mondá kevéssel — *Mátyus.* A' Ravaízi egy agya-fúrt szolgál, ne higgy néki: mert gyalázatot kerít a' nyakadba. Előbb hozzám jött nagy fietséggel, hogy a' Fiadat meg-akarod házasítani, 's annak akarnál valami módos házat építtetni. *Lambert.* En házat építtetni? *Mátyus.* Úgy mondá vala, és hogy a' végre kívánnád meg-tekénteni a' házamat. *Lambert.* Jaj! oda vagyok! ha igazat tart a' beizéced,

Mátyus. Nints különben : ha nem hiszel szavamnak , hívjuk szemre a' Fiadat , vagy a' Szolgáját , mindgyár ki-tetszik az igazság. *Lambert.* Jaj! nintsenek most ide haza , a' Majorban vannak mind a' ketten. *Mátyus.* A' Majorban ? hiszem , ma-is itthon láttam őket. *Lambert.* A' Fiamat-is ? *Mátyus.* Azt-is láttam. *Lambert.* Talám , csak álmat beszélsz ; mert kilentz holnapja már , hogy senki sem lakhatik itt a' késértetek miatt. *Mátyus.* Ha , ha , ha ! most látom , hogy valami ravaszág patvarkodik körülötred : én pedig azt mondom , hogy kilentz holnapjánál-is több , mi-óta éjjel nappal esznek isznak , és dombéroznak benne a' Vendégek. *Lambert.* Hát semmit sem hallottál a' késértetek felől ; pedig én alég tudtam imént egytől meg-menekedni , csak nem ki-üzte belőlem a' lelket. *Mátyus.* Soha nem hiszem , hogy a' Ravaszi velejéből nem kelt volna-ki valami agya-fürt ravaszág ; mert én nyilván tudom , hogy itt szüntelen vendégeskednek. — — Men-nyünk-bé Lambert , leg-ottan ki-tetszik — — — *Lambert.* Távozz kérlek a' háztúl ; mert ezentől szerentsétlenség fog-érni. *Mátyus.* Ne fély semmit Lambert ! majd bé-megyek én ! — — (*Erőszakoson bé-megyén*) *Lambert.* Oh ! én boldogtalan ! mire jutottam , hová leszek már vénségem-re ? annyi sok szép keresményimtől meg-fojztat-tam , és olly álnok tsalárdsággal ? Oh iszonyú rosz-ba kapott gaz latrok ! — — De csak jöjjenek sze-

mem eleibe, rántzba fzedem a' kutya porontyait. *Máryus. (Ki-jön a' házból)* Ime! Lambert! bátorságos a' házad, ne fély semmitől, jöszte-bé, önképpen meg-látod, hogy most-is renddel álnak a' boros kantások az asztalon (*Lambert nagy félelemmel a' Máryussal bé-mégyen*).

V. JELENÉS.

Bertók. (Magán).

HOGY a' Török Tatár el nem vífzi azt az én Gazdám! az inaim-is már tsak nem meg-szakadoznak, annyit kell ki.'s bé-futkáróznom. Nem rég' voltam itt-benn, már ismét visszsa-üzött a' Városba. Azt véli, hogy itt taligán tolyák számára a' pénzt, pedig ha tudná, hogy' foly itt az Urak közt a' dolog, egy lépést se íéetne velem a' háztúl. De reménylem, most nem leszsz hasztalan a' fárattságom; mert azt hallom némellyektől, hogy az Öreg Urunk meg-érkezett volna. No! ha ez igaz talál lenni, lakozik ma a' Ravafzi! de meg-is érdemli a' gaz tzölönk, hogy példaffan meg-büntetődgyék; mert a' mint beszélik a' dolgot, ő volt a' Mester benne, hogy annyira vete-medett az Ifjú-Urunk. Én ugyan nem örömeft adnám költsön néki a' hátomat; mert, tudom, ma végig ízántanak rajta. Be nagyon szeretem, hogy valami kutyaságában részes nem vagyok. Jól tartott ugyan ma fölöstökömmel, de én-is ké

szitek majd ufonnát néki, tsak gyözze nyeldegelni. — — De ime! itt jön az öreg Urunk, meg-hallom, mit beszél.

VI. JELENÉS

Lambert, Mátyus, Bertók.

Lambert.

SOK roszsz-tévőt láttam, ismértem-is éltemben, de ennél gonoszízabb Szolgát tsak nem láttam foha-is. Beszéllik ott-benn, hogy látták a' Ravaszit, midön késértő ruhába öltözött; de jöjjön tsak elől, meg-késertem én máskép' ötet, hogy a' hetedik Onokájának-is hírt hagyhat felöle. *Mátyus.* Meg-érdemli valóban, hogy egyebek-is példát vegyenek róla. *Lambert.* Hát ez itt? az én Majoros szolgám, a' mint látom. — — Nó Bertók! mint foly ott-kinn a' gazdaság? már régtől-fogva nem láttalak. *Bertók.* Ott-kinn a' mint vólna, türhető, jól lehert ott-is minden veszendőben van; de itthon, itthon, Úram! nem akarok többet szóllani; úgy-is tudom, mindeneiket már meg-hallott az úr. *Lambert.* Mi dolog? hadd hallom, talám roszszúl bántak veletek? *Bertók.* De roszszúl ám; mert ha százszor jöttem vólna-is pénzt, vagy mást egyebet kérni, hogy a' gazdaságot folytathatnánk, tsak a' tsúfos sok gyalázattal tudtak ki-fizetni, kivált a' Ravaszí; mert az nem érdemel egyebet, hanem Akasztó-fát

fát a' gaz tzölönk. Ők itt-benn szüntelen vendégeskedtek, mí pedig ott-kinn mint a' farkasok úgy éheztiink. *Lambert.* Mi tévő legyek már, soha nem tudom. — — Ugyan (*A' Mátyust szólíttya*) juttass eszembe valami józan tanátsot, Barátom Mátyus! *Mátyus.* Én most hirtelen nem javasolhatok egyebet, hanem hogy békeséges szívvel tőrj, és szenvedgy-el mindeneket, meg-mutattya utóbb az idő, mi tévő légy. *Lambert.* Ah Barátom! hogy' tőrhetem, hogy' szenvedhetem-el ennyi fok gonofságokat? ime már minden drága szép keresményemből ki-forgattak az átkozottak: Amott öt száz tallérára adofságot tettek, imitt két ezer aranyot nagy álnoksággal el-vontak tőlem, a' házomat el-pusztították, ezek felett a' nagy gyalázatot kerítették a' nyakamba De tsak jőjenek haza, adóznak érette mind a' ketten! *Mátyus.* Hasztalan eméízted magadat Lambert! elég gyötri úgy-is szívedet; ne szerezz több aggságot fejedre. Jőzite inkább hozzám, 's igyunk egy jó bú felejtő pohár bort. *Lambert.* Oh! Mátyus szomszédom! keserű most nékem a' pohár bor. Egygyet akarnék inkább tőled, ha meg nem vetnéd kérésemet. *Mátyus.* Készen vagyok szolgálatodra, parantsóilly, ha mit akarsz. *Lambert.* Ha egy jó Tatór korbátsod vólna a' háznál, adnád egy kevés időre költson; mert lehetetlen, hogy el-nyöghefsem gonofságokat, kivált annak az istentelen Szolganak, mert én

azt — — *Mátyus.* Felejtsd búdat Barátom! szolgálok azzal-is, csak térj-bé hozzám. *Lambert* Meg-tselekszem, minthogy úgy kívánod. — — Te pedig Bertók! menny-bé fietséggel, és mond-meg a' Jósának, hogy egynéhány kötelet keres-sen számomra; legyetek készen, ha szólítani fog-lak benneteket, hogy azontúl itt legyetek, és kö-rözzétek-meg a' Gonosz-tévőt. * *Bertók.* Szívesen meg-tselekszem (*Lambert házába bé-mégyen*) *Lambert.* El-mondatom ma vele az Abrakadábrát, csak elő keríthessem a' kutya porontyát! — — De íme, itt jön a' gonosz pára! halljuk, mit fog-beszélleni (*Hátrább lépnek.*)

VII. JELENÉS.

Ravaszzi és a' Vóltak.

Ravaszzi. (Magában.)

HA, ha, ha! Ugyan kedvemre el-bolondítám ma ezt a' vén embert! tudom, nem egy kön-nyen szedi öszve az eszét. *Lambert. (Magában)* De fogadom azt, hogy nem bolondítasz te-el engem? röbbit! *Ravaszzi. (Magában)* Szinte úgy szórta az Ábrakadábrát, úgy meg-szeppenttettem ötet. *Lam-bert.* De hiszem, meg-szeppentlek én téged' más-kép', várj csak egy kevelsé. *Ravaszzi. (Magában)* Már most nékem valami új fortélyról kell gondol-kodnom, hogy végét szakatizthassam a' Játéknak.

Lambert (Magában) Reménelem, nem fokára vége
 lefiz mindennek. *Ravaszfi (Magában)* Valóban,
 ha meg-gondolom, merő neveltség ez a' mi mai
 dolgunk! *Lambert. (Magában)* De sírásra fa-
 kad, azt csak el-hiteds magaddal: *Ravaszfi (Ma-
 gában)* De eb-ellerte Országán! hát ha majd tovább
 vilzem a' dolgot, és utól ér ravaszágimban az
 Öreg? bezzeg, meg-adom akkor a' róka fark-
 nak az árrát! *Lambert. (Magában)* Azt én ma-
 gam-is úgy tartom. *Ravaszfi. (Magában)* De
 mit törődöm én azonn? bolondság! ha itt nem izol-
 gál a' szerentse, elég nagy a' Világ. Illy éfízizel
 bíró ember, mint én vagyok, a' jég' hátán-is dú-
 dolva el-élhet. *Lambert. (Magában)* El ám'
 biz' a' tömlözt' fenekén-is. *Ravaszfi. (Magában)*
 Azonkivől az Öreget-is meg-fejtem jó formán!
 eb volt a' kutya' helyén, ha efzem nem volna-is,
 van eggy jó tsumó pénzem; még ebben tart. —
 (*Eszre-vezzi az Öregeket*) De holla! én csak be-
 szélgetek ám, de majd itt ér a' szerentsétlenség.
 — — Ezek a' vén Komondorok, talám, meg-
 is hallották beszédemet? — — meg-szóllítom:
 (*Lamberthez*) Ah! kérem, csak ettől az Ördö-
 gökkel béllert háztúl őrizkedgyék az Úr; mert na-
 gyon félek, hogy valami veszedelem ne érje az
 Urat! *Lambert.* Légy bátorsággal Ravaszfi! ne
 féllj semmit: már én békelséget kötöttem a' ké-
 sértetekkel. Sőt annyira meg-szédítettem őket,
 hogy mikor kedvem tarttya, akkor állanak elő

parantsolatomra. *Ravaszí.* (*Magábau*) Mi parantsolatomra állapot ez? úgy tetízik, mintha ez az Öreg meg-érzette volna a' róka-börnek a' szagát. *Lamberthez*) Vigyázzon az Úr magára, javaslom, mert egyszer esik ám meg, a' mi meg-esik. *Lambert.* Én pedig próbát-is mutathatok, ha akarod, és ha nem hiszed. — — *Ravaszí.* El-hízem, Uram! inkább, el-hízem, csak ne háborgassa őket; mert még ma engem'-is veszélybe talál az Úr hozni. *Lambert.* De hogy meg ne tsalódjál, ládd-e: Ki Lutzifer a' házbúl, ki parantsolatomra! Bertók! Jósa! ide fietséggel a' kötelekkel! (*Bertók, Jósa ki-jönnek a' kötelekkel*) Ragadgyátok nyakon a' roszszalkodót! (*Ravaszít meg-ragadgyák*) *Ravaszí.* Mi rút dolog ez? hogy itt még a' szabad úton-is meg-támodgyák a' betsületes embert? *Lambert.* Köiözzétek - meg kezét, lábát, hogy csak meg se mozdúlhasson a' gonosz-tévő (*Ravaszí meg-kötözzetik*) *Ravaszí.* Mi roszszat tselekedtem én, hogy illy motskósan bánnyék az Úr velem? *Lambert.* Még azt mered kérdezni? te gonofságnak örvénnye! Add-víszf a mindgyárt a' pénzemet; *Ravaszí* Mitsoda pénz: adgyak én víszf a az Úrnak? *Lambert.* A' mellyet el-ragadtál tőlem, gonosz Lélek! add-víszf a mindgyárt. *Ravaszí.* Hó hó Uram! hegedült arrúl szent Dávid! A' mit egyszer a' Gonosz el-ragad, nem olly könnyen kerül a' víszf a, *Lambert.* Nem kerül-e! de tűz - égette! meg-mutatom, hogy mindgyárt

vízszá-kerül, tsak a' Hóhér' kezébe adgyalak. *Ravaszí.* De édes Uram! régen vólt az! arra ugyan most az egyfizer hasztalan támaszkodik az úr; mert a' Hóhér' most Ünnepet tart: tsak imént láttam, hogy nyúlászni ment másod magával. *Lambert.* Jól van, jól, tsak bíztasd magadat. Tudom, hová rzéloz gonosz gondolatod; de vereselek tsak vasra, és fogjalak koplalóra, el-híszem, más húrt fogsz pengetni. *Ravaszí.* De Uram! ha Plútó' rab szíjjára fűzet, sem lártya illy formán többet a' pénzét; mert ha én egyfizer meg-kötöm magamat; a' Világ' bilintseire vereffen az Úr, még se fatsarja-ki tőlem a' pénzét. *Lambert.* Majd meg-lásuk, mire mehet vakmerőséged. *Ravaszí.* Meg-mutatom, hogy férfi-gyermekre talált az úr, bár mint ágoskodgyék ellenem. — — De éppen szerentsémre érkezik az úr-fiam' Baráttya, Köppents. Ez, tudom, fel-vefzi ügyemet.

VIII. JELENÉS.

Köppents, és a' Vóltak.

Köppents (Magában)

MA úgy tetszik, minden eszemet elő kell vennem, hogy fegedelmére lehessenek Pafallai Barátomnak; mert hogy fel-serkentem álmombúl, nagy szív-szorongatási közt el-beszéllé, hogy mefíszte földrül meg-érkezett az Attya, és hogy a' Szolga

nagyon meg-játszottatta ötet, 's azért nem bátor-
kodna szeme eleibe menni az Attyának. Szegény
Pafallai! szinte el-bírták szívemet keserves pana-
fzió! — — De ne búsully, Barátom! él még
hozzád-hajló igaz jó szívem! Most az egész ölzve-
barátkozott Társaságból engem' kért eggyedül,
hogy mennék az Attyához, és mindenekről bo-
tsánatot kérnék tőle. Bajos dolog ugyan ez; de
meg-érdemli Barátomnak jó szíve, hogy ki-állyák
mellette, és szószóllója legyek az ügye-fogyott-
nak. Meg sem-is nyugszom mind addig, még az
Öregnek kezéhez nem békéltetem ötet. — — —
és íme! itt találom szerentsémre. Meg-szólítom:
Egészséggel Lambert Uram! Nagyon örülok, hogy
kedves személyét láthatom az Úrnak! *Lambert.*
Szívesen veszem köszöntésedet, 's mi szerentse
hordoz itt jó Ifjú? *Köppents.* Tsak az, Lambert
Uram! melly a' bánkodó szíveket vezérli, kinek
én-is most egy törödött fia lévén, ide jöttem,
hogy az Úr előtt igaz hűséggel meg-vallanám vét-
késégemet, és a' mennyire tehetségem engedné,
meg-engesztelném az Urat. *Lambert.* Mi hábor-
gat, Barátom! hogy te most én előttem vald-meg
vétkéségedet? *Köppents.* Meg kell vallanom: Én
vagyok azon szerentsétlen Ifjú, ki távól-létében
az Úrnak olly szabad életre adtam a' Pafallaival
magamat. *Lambert.* Én, Barátom! sem életed'
módgyárúl, se magad-vifeléséről nem szólhatok,
Te lálsad, mit művelsz. Ha egyre vendégled

Paj-társaidat, és reájok költöd mindenedet, sem gondolok véle. Én miattam torkig úszhatsz, sőt ha borba temetkezel, se bánom. Mind ezekkel, Barátom! nem nékem, hanem magadnak fogsz vagy ártani, vagy használni valaha. Énnékem csak az ellen van panaszom, ki engem' tékozlása által koldús-botra - szorított. De hol van az istentelen roízsz Fiú? *Köppens*. Itt nem meszize leszsz a' gyámoltalan: szégyenli tselekedetét, 's azért nem bátorkodik szeme eleibe jönni az Úrnak; hanem általam esedezik, és bánkodva kéri az Urat, hogy engedgyék-meg vérkeinek. *Lambert*. Szólétsd ide az Istentelent, hogy ezentől itt legyen Atyai parantsolatomra. *Köppents*. Meg-tselekszem. (*El-mégyen*) *Lambert*. Példát mutatok ma a' Világnak, mint kellessék eggy telhetetlen gyermeknek szomorítani az Artyát. *Ravasz*. (*Magában*) Nem jó nótát dalólnak itt nékiink.

IX. JELENÉS.

Pasallai, Köppents, és a' Vóltak.

Lambert.

ITT vagy jó madár? *Pasallai*. (*Fel-borzatt elmével*) Ah! melly vígadozva szemlélem ízerentsés meg-érkezését Uram Atyámnak! — — Engedgye (*Telleyes indulattal akarja meg-ölelni*) *Lambert*. Távozz tölem fertelmes állat! — — *Pasal-*

Gg 4

lai. (*Mint előbb*) Engedgye Uram Atyám, hagy' békélyen bánatos Fia Atyai kegyes kezéhez! — *Lambert.* Távozz, ha mondom: tsak Atyai nevetet se említst többet, háládatlan! hát illy mély feledékenységre juthattam nálad? ez az a' fiúi szeretet, mellyet érdemlettem? így fordítod fonákúl azon tágas utat, mellyet elő-meneteledre készítetttem? miért vetted tőlem életedet, 's nevedet? miért szerzettem annyi fok reád-szállandó örökséget? hogy tudni-illik te gonofzsággal háláld-meg jó akaratomat? hogy édes keresményimet prédálya, bitangollya? *Pasallai.* Vétettem, meg-vallom, és nagyot-is vétettem! (*Lábaihoz borúl az Attyának*) De ezen özönként ki-gördülő könyveimre, ezen Atyai kegyes kezeire kérem Uram Atyámat: Magzattya' könyvezéfi, kéréfi ezek; könyörüllyön egyetlen egy Fia, és engedgyen-meg vétkeimnek. *Lambert.* De mi vakmerőség bírhatott arra, Istentelen! hogy te minden hírem nélkül olly temérdek fok pénzt el-fetsellenél? *Köppents.* Ezzel vétett, im' maga sem tagadgya, és azt szégyenli egyedül; de fiatal még, maga-is láttya az Úr; még ő a' színt színtől nem tudgya jól meg-választani. Leg-alább ez éretlen ifjúságának engedgyen-meg az Úr. *Lambert.* Mitsoda? hát nem tudhattya illy vén kamasz a' jót a' rosszról meg-választani? *Ravasz.* De gondollya-meg az Úr azt-is, hogy ő tsak egyetlen egy Fia legyen az Úrnak, és hogy ő — *Lambert.* (*Bo-*

fzokodva) Ahá! hogy a' Hóhér madzagján nem
 fúlladtál-meg, Gonosz-tévő! még te merész má-
 sért esedezni. *Ravaszi*. Kész vagyok, Uram!
 minden kint el-tűrni, el-fzenvedni örömeft, tsak
 az Úr-fiarnak engedgyen-meg most az egyszer.
Lambert. Téged én, gaz nemzetség! külömben
 is meg-kínoztatlak, bár ne aggódog rajta; Ezt pe-
 dig, (*A' Fijára mutat*) a' mint meg-érdemlette,
 úgy fogom meg-büntetni. *Köppents*. Hiszem,
 Lambert Uram! nem olyan nagy a' kár, tsak
 egy kevés pénz esett nám veszendőbe. *Lambert*.
 (*Heves indulattal*) Mit mondasz? tsak egy ke-
 vés pénz? hát kevésnek látszik a' néked, ha egy
 roszszba-kapott gyermek öt száz tallért hasztalanúl
 el-fetsél? nem nagy kár az, ha az egész gazdasá-
 got veszendőre hozza, és jó híret, nevét mind
 magának, mint Attyának bötstelenségbe keveri?
Köppents. Ne vegye roszsz szívvel az Úr, im' kész
 vagyok mindeneket ki-pótólni, tsak ez egy jó
 Barátomnak engeddyen-meg az úr. Nagyra ve-
 rette fejét, nints tagadás benne; de valamit tse-
 lekedett, velem egygyütt tselekedte. Nem ő azért,
 hanem én vagyok a' fő vétkes: én fogom mind
 az interest, mind a' fő pénzt meg-fizetni. *Pasal-
 lai*. Én pedig erős fogadást teszek, hogy ki-vet-
 közöm minden feslett indulatimbúl, és tökéletes
 egy jámbor erköltsbe öltözöm. Ígérem-is szen-
 tül, hogy tellyes életem' folytában semmi ollyast
 el nem kö vetek, mellyért tsak feddést érdemel-

lyek-is Uram Atyámtúl. *Ravasz.* (Magában az Öreg felől) Láyyúl már a' szíve! úgy tetszik, mintha az én köteleim-is tágúlnának egy kevesé! *Mátyus.* Engeszteld haragodat, Barátom! és ne emézd többül többre magadat; látod úgy-is melly fok gyötri szívedet. Nyerje-meg ezt tőled régi Szomszédod, meg-hitt jó Barátod Mátyus, és mint-hogy jobbúlását igéri a' Fiad, engedgy-meg most az egyszer néki. *Lambert.* Már te, Barátom! minden boszszú-állást ki akarsz a' kezemből fatsarni! hogy' nyögheti ezt el Atyai megértődött szívem? *Mátyus.* Barátom Lambert! nem színte maga a' keménység egyedül, hanem a' kegyefség-is szokta érdem-betsületre emelni az Atyákat. Ha mindenkor ki-mutatnák szörnyü keménységöket a' Szülök; vajmi fok el-nyomoro-dott Fiaikat kellene napról napra ízemlélnünk. *Lambert.* De hogy' mutathatom illy állhatatlannak, illy bádgyatt-szívü erőtlennek magamat? *Mátyus.* Lambert édes Barátom! nem mindenkor állhatatlanság, ha szándékinkat meg-másollyuk, sőt, ha jobbra változtattyuk, okos álhatatofságnak mondatik. Meg.engedni pedig bánkodó Magzatunknak, úgy tetszik, hogy inkább kegyefség, mint sem lágy-szívü erőtlenség légyen. Külömben-is én olly hiszemben vagyok, hogy fokkal szörnyebben fogja ötet gyötreni ezen tselekedetének tsúf emlékezete, hogy sem akármilyen nagy haragodnak súllyát érezné. Valameddig él, maga

körül-fogja mintegy szemlélni e' roszsz tselekede-
tének képét. Biztat-is részéről a' reménység,
hogy ezután mind hivatalyának, mind fiúi köte-
letségének jobban meg-fog felelni. *Pasallai.* Sőt
azt ígérem magam felől, hogy ha el-felejtí Uram
Atyám méltán való haragját, mellyet én vétkeim'
gyarlóságával magamra árasztottam, és Atyai ked-
vébe bé-fogad, e' léfzen első szorgalmam, hogy
soha többé fiúi kötelességemről meg ne felejtkez-
zem, ne-is legyek botsánatra érdemes, ha igére-
temnek ezután meg nem felelek emberül. *Köp-
pents.* Én-is magamat újra le-kötelezem (tartson
reá számot az Úr, a' mit mondok) hogy ha meg-
enged most egyszer Barátomnak; magamra vál-
lalom minden kárt, és azon leszek minden tehe-
tségemmel, hogy a' Zfidót-is ki-elégítsem. *Má-
tyus.* Már illy módon, Barátom! meg-engedhetisz
bátran a' Fiadnak. *Lambert.* Légyen úgy tehát
Barátom! noha mást végeztem vólt felőle; meg-
engedek most az egyszer néki. — — Kelly-fel,
de vigyázz magadra, hogy ezután akaratomat meg
ne szegjed. *Pasallai.* Tsókolom kezeit Uram A-
tyámnak, és köszönettel veszem kegyességét, ér-
te is leszek ezután, hogy eddig bennem helyhez-
tetett örömét nevelheffem Uram Atyámnak. *Ra-
vaszi.* Oh! melly nagy kegyelem ez nekünk!
Lambert. De gonosz pára! te erre számot se tarts;
mert a' mit én ennek meg-engedtem, azt a' te-
börödön fogom, 's duplán ki-vásárlani! *Ravaszi*

Hát, tsak annyira terjed a' kegyelem? Hisz' Uram! az Uráért a' Szolgát-is meg-szokták betsülni. *Lambert.* De meg-is betsüllek, és el-tételek, ne bú-súly, hogy az ebek sem férhetnek majd hozzád. De előbb a' pénzemet kell vizsiza adnod, 's azután beszéllünk majd erről. *Ravaszí.* De ha tsak azt nem igéri az Úr, hogy mindenekről meg-fe-lejtkezik, és nékem-is meg-enged; toha sem val-lom-ki, hová rejtetem az Úr' pénzét. *Lambert.* Nem vallod-e? de örömeft-is meg-vallod, tsak a' deresbe fogásalak-le egyszer: *Ravaszí.* De ha présbe téter az Úr, se sajtólyla-ki belölem a' pén-zét, ha tsak előbb mindenekért meg nem enged. *Lambert.* Próbán válik az meg: Te Bertók! eriggy fietséggel, és szólíts ide eggynehány da-rabantot — — — *Ravaszí.* Vallyon mi haszna leszs ebből az úrnak, ha kezekbe adat-is nékik? Ez által eggy tsepp betsületet sem szerez az Ur magának, söt gyalázatot fog-vallani; mert az egész Világ-is ki-nevetné az Urat, ha engem' illy jeles tselekedetemért bot alá le-fogatna! *Lambert.* Mi jeles tselekedetet fitogatsz te én előttem? *Rava-szí.* Mi tselekedetet? tsak azt, a' mellyért én ju-talmat várnék inkább, hogy sem mint büntetést az úrtól. *Lambert.* Nagyon szeretném én azt a' te drágalátos vífeltt dolgodat hallani. *Ravaszí.* Azt én könnyen meg-mutathatom: Tudgya az Ur maga-is, hogy a' jó Szolgának az a' főbb köteles-sége, hogy mindenekben javát keresse az Urának.

Én, mint-hogy termézzetté vált bennem a' hűség; arra tartottam mindenkor, hogy hasznosan visellyem az Uram' dolgát. Ez okra nézve, ha ollyas mit találtam el-követni, mellyel kedvét fzeghettem az úrnak; azt én tsak a' végre tselekedtem, hogy jobbra változtassam az úr-finak ügyét. Tudgya pedig az úr azt is, hogy az Ifjúság boldonság, gyakorta indul, ritkán okoskodik. Az úrfiam-is egykor, minthogy a' jövendőre nem nézett, olly rendetlen egy állapotba keveredett, mellyből ő mái nap' se verdődött volna még ki, ha fegedelmére nem siettem volna, de én hát fen-tartván hozzá való hűségemet, hogy szorúltsága okot módot ne adgyon a' bötstelenségre, azonn mesterkedtem nagy gondnal, hogy jóra fordíthassam bajos forsát. Mondhatom-is igazán, hogy fortélyos minden találmányim arra néztek egyedül, hogy betsületét fen tartsam az Uramnak. És így bár ki mit itéllyen felölem, de én tsak azt tartom, hogy ezen jeles tselekedettel ditséretet inkább, hogy sem mint büntetést, vagy tsak pionságot-is érdemlettem. Nagy okom-is volna reá, hogy ki-támadgyak magamért, és Bíró eleibe vigyem ügyemet; de minthogy nálom nagyobb a' betsület a' velős kontznál, az úr-finak tekén-teréért el-állok szándékomtól, és meg elég-fzem azzal, ha az Öreg úr meg-isméri jó tetemet, és szabad lábra állít igaz hűségemért.

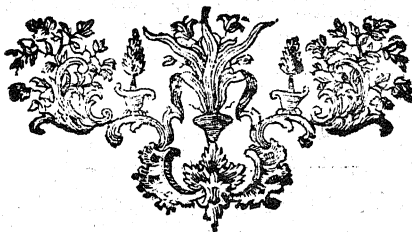
Mátyus. Én valóban, a' mit elől-hozál védelmed-re, ha egy nyomba jár tseledeteddel, helyben

hagyom mentségedet; mert ha jót nem-is, rosz-
szat leg-alább nem miveltél. Az olyan Szolga,
ki az Urának nem csak othonos munkáit jól vég-
zi, hanem szorúltt ügyében-is hív szolgálatot té-
szzen, ditséretet érdemel. Mire nézve én téged?
büntelennek ismérlek, Ravaszi! reménylem, hogy
Lambert Uram-is meg-enged, és jóvá hagyja
tselekedetedet. *Pasallai.* Meg-vallom igazán, te
hírem, te tanátsom nem vólt, hogy azokat el-
kövesse; de mondhatom mindazonáltal, hogy
javamra intézte, és oltalmamra mind azokat.
Köppents. Én, minekutánna ígéretet tettem,
hogy minden kárt helyre állítok, tellyes remény-
séggel vagyok, hogy ennek-is meg-enged az úr,
és fel-szabadíttya köteleiből. *Ravaszi.* Én pedig
azt fogadom az úrnak, hogy ezentől elő-hozom az
aranyokat, és mind egy fillérig kezébe szolgál-
tatom az úrnak. *Lambert.* Már így látom, kén-
telen vagyok véle, hogy ennek-is meg-enged-
gyek. — — Oldozzátok-fel ötet. Légy szabadon,
de eszedben tartsd mindenkor, hogy annak jurisz
kegyelmébe, a' kit te meg-sértettél gonofszágod-
dal. *Bertók.* Hát én, Uram! mi elég-rételt ka-
pok, hogy olly motskofsan bánt velem, és meg-
öklözött e' roszsz ember? *Ravaszi.* Az, hallod-e
nem ide való dolog: nekünk most másra vagyon
gondunk. Hanem tudod-e mít? Bertók! ládd e:
minek előtte te most az ökreidhez mennél, menny
előbb a' Kovátshoz, és bunkóztasd-meg az öklei-
det, és azután, ha csak leg-kisebbet véttek-is el-

lened, fogj-elő, és mint szemednek, szádnak tetfzik, úgy rakogasd a' hátomra. Meg-elégfzel-e véle? *Máryus*. Hahaha! merő muzfika ezeknek a' dolgok! Mennyünk-bé mindnyájan, ott mindenek-ről végezhetünk bővebben. *Ravaszí*. (A' *Nézők-höz*). Vége van a' Játéknak. Most ki-ki haza-mehet bátran. Ha attúl tart valaki, hogy hofzfzas itt-léte miatt meg ne szidgyák otthonn; mondgya-el háromszor az Ábrakadábrát, és meg-menedhetik minden veszélytől. — — Tanúllya meg azt azomban, hogy, midön igaz úton járhat, akkor ne térjen a' hamifság' ösvényére; mert az álnok ravaszzkodás nem tart fokáig: mikor leg-bátorságosbnak látszik, akkor szakad markába, és gyalázatot hoz a' Gazdájának.

Vége a' Játéknak.

J E L E N T É S.

A' MAGYAR MUSEUM' Első Kötete, e' jelen-való atólsó Negyeddal rekesztődik-bé. — Ez a' Negyed valamennyire el-késlődött; de reménylyük, hogy ez-után kevesebb akadályaink lesznek. — Azon nyomtatásbéli hibákat 's héjánosságokat, a' mi illeti; mellyek ezen Negyedekben olly nagy számmal találatnak, azokat könnyen elfogják nézni Olvasóink, meg-gondolván, hogy a' nyomtatásnak helye mezfze vagy on töllünk.

Ezen Gyűjteményünknek további folytatására nézve, egyebet nem mondhatunk, hanem, hogy a' mennyire hivatalbéli 's egyéb szük séges foglalatofságinktól léendő ürességünk engedendi, rajta leszünk, hogy Munkánkat — a' BÉ-VEZETÉSBEN már bővebben ki-jelentett szándékunk 's igyekezetünkhez képpest — hová tovább, mind nagyobb tökéletességre vihefsük.

Kassán, Karátson' Havában, 1789.